

INTERNATIONAL JOURNAL OF ACTIVE LEARNING

ISSN-2536-5258

Yıl:2019/Cilt:4/Sayı:1

International Journal of Active Learning (IJAL)

Yıl/Year : Haziran-2019, June-2019

Cilt/Volume :4

Sayı/Issue :1

ISSN (Online) : 2536-5258

Yaz (Haziran) ve Kış (Aralık) Sayıları olmak üzere yılda iki defa yayınlanır. / Published twice a year as Summer (June) and Winter (December) issues.

EDİTÖRLER/EDITORS

Dr. Meryem Nur AYDEDE, Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi

Dr. Pınar FETTAHLIOĞLU, Çukurova Üniversitesi

SAYININ EDİTÖRÜ/Editor for Volume 4, Issue 1

Doç. Dr. Meryem Nur AYDEDE

BÖLÜM EDİTÖRLERİ/ EDITORIAL BOARD

Dr. Ayşe Sert ÇIBIK, Gazi Üniversitesi, *Türkiye* --- Fen Bilimleri Eğitimi

Dr. Betül TİMUR, Çanakkale Onsekizmart Üniversitesi, *Türkiye*, Fen Bilimleri Eğitimi

Dr. Dr. Biljana Popeska, Goce Delcev Üniversitesi, *Makedonya*, Eğitim Bilimleri

Dr. Devkan KALECİ, İnönü Üniversitesi, *Türkiye*--- Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi

Dr. Ferah Burgul Adıgüzel, Gazi üniversitesi, *Türkiye*--- Türk Dili ve Edebiyatı Eğitimi

Dr. John OVERSBY, University of Reading, *İngiltere*---Fen Eğitimi

Dr. Mükerrrem AKBULUT TAŞ, Çukurova Ünibersitesi, *Türkiye*--- Eğitim Programları ve Öğretim

Dr. Nezh Önal, Ömer Halisdemir Üniversitesi, *Türkiye* --- Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi

Dr. Dr. Virtop SORIN-AVRAM, Universitatea "Constantin Brâncuși" din Târgu-Jiu, *Romanya*--- Eğitim Bilimleri

DANIŞMA KURULU / ADVISORY BOARD

Dr. Abdullah Kuzu, Anadolu Üniversitesi, *Türkiye*

Dr. Ahmet Doğanay, Çukurova Üniversitesi, *Türkiye*

Dr. Emre ÜNAL, Niğde Üniversitesi, *Türkiye*

Dr. Fatih MATYAR, Çukurova Üniversitesi, *Türkiye*

Dr. Halil EKŞİ, Marmara Üniversitesi, *Türkiye*

Dr. Judith S. LEDERMAN, Illinois Institute of Technology, ABD

Dr. Kemal Doymus, Atatürk Üniversitesi, Türkiye
Dr. Mehmet Erdoğan, Akdeniz Üniversitesi, Türkiye
Dr. Mehmet Fatih Taşar, Gazi Üniversitesi, Türkiye
Dr. Muhammet Usak, Gazi Üniversitesi, Türkiye
Dr. Sedat Uçar, Çukurova Üniversitesi, Türkiye

İNDEKS BİLGİSİ/INDEX

Turkish Education index

Scientific Indexing Services (SIS)

Academic Resourch Index

SOBIAD Citation Index

ASOS index

DRJI (Directory of Research Journal Indexing)

BASE (Bielefeld Academic Search Engine)

İÇİNDEKİLER/CONTENTS

1.FEN BİLİMLERİ ÖĞRETMENLERİNİN VE YÖNETİCİLERİN HİZMET İÇİ EĞİTİM FAALİYETLERİNİN ETKİLİLİĞİNE YÖNELİK GÖRÜŞLERİ, Sayfa 1-20 (Araştırma Makalesi)

THE VIEWS OF SCIENCE TEACHERS AND SCHOOL MANAGERS ABOUT THE EFFECTIVENESS OF IN-SERVICE TRAINING ACTIVITIES, Pages1-20 (Research Article)

OĞUZ ÇETİN

2.YURTDIŞI EĞİTİM ARAŞTIRMALARINDAKİ EĞİLİMLER, Sayfa 21-40 (Araştırma Makalesi)

TRENDS IN EDUCATIONAL RESEARCHES AT ABROAD, Pages 21-40 (Research Article)

H. Gülhan ORHAN-KARSAK

Fen Bilimleri Öğretmenlerinin ve Yöneticilerin Hizmet İçi Eğitim Faaliyetlerinin Etkililiğine Yönelik Görüşleri

Oğuz ÇETİN

Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi, Eğitim Fakültesi ORCID No: 0000-0002-0986-5137

Geliş: 02.11. 2018

Kabul: 04.03.2019

ÖZ

Bu araştırmada Türkiye’deki çeşitli ilköğretim ve ortaöğretim kurumlarında görev yapan fen bilimleri öğretmenlerinin ve yöneticilerin almış oldukları hizmet içi eğitimlerin etkililiğine yönelik görüşleri ortaya konulmuştur. Araştırmada yönetici ve öğretmen görüşleri betimleneceğinden karma yöntem kullanılmış, nicel veriler tarama modeli ile toplanmış, nicel verilerin yanı sıra yönetici ile öğretmenlerin hizmet içi eğitim uygulamalarına ilişkin görüşlerini almaya yönelik açık uçlu sorulardan da nitel veriler elde etme yoluna gidilmiştir. Bunun için değişik özelliklerde ilköğretim ve ortaöğretim kurumlarında görev yapan 475 öğretmen ve 21 yönetici ile bir anket çalışması gerçekleştirilmiştir. Araştırmada veri toplama aracı olarak, araştırmacı tarafından geliştirilen “Hizmet içi Eğitimi Değerlendirme Anketi” kullanılmıştır. Araştırmanın sonucunda öğretmen ve yöneticilerin mevcut hizmet içi eğitim faaliyetlerine kendi istekleri ile kişisel ve mesleki gelişimlerini geliştirmek ve değişen öğretim programları hakkında bilgilendirilmek için katıldıkları, bu faaliyetleri gerekli ve etkin buldukları, bu eğitimleri alanında akademik kariyer yapan ve uygulamaların bizzat içerisinde yer alan öğretmenlerden almak istedikleri görülmüştür. Ancak faaliyetlerin yürütülmesinde zaman yönetimi, fiziksel mekân, faaliyeti yürüten öğretici açısından çeşitli sorunlarla karşılaştıkları görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Hizmet içi Eğitim, Hizmet içi Eğitimin Etkililiği, Fen Bilimleri Öğretmen Eğitimi

The Views of Science Teachers and School Managers about the Effectiveness of In-Service Training Activities

ABSTRACT

In this research, it is aimed to present the views of science teachers and administrators that work in primary and secondary schools in Turkey about the existing in-service training activities. Since the views of teachers and administrators were described in the research, mixed method was used, quantitative data were collected by survey model, and qualitative data were obtained from open-ended questions in order to get the views of teachers and administrators about in-service training applications. For this purpose, a questionnaire was conducted with 475 teachers and 21 administrators working in primary and secondary schools with different characteristics. “In-Service Training Evaluation Questionnaire” was used as data collection tool. As the outcomes of the survey, it has been seen that both teachers and managers have willingly participated in education activities to have information about new programmes and to improve personally and professionally. It has been also seen that they would like to take the courses from educators who are qualified and have built carrier in educational areas academically. However, they have mentioned about some problems related with time management, physical environment and the manager of the education activities.

Key Words: In-service Training, The Effectness of In-service Training, Science Teachers’ Education.

1. Giriş

Günümüzde her alanda yaşanmakta olan değişimin, eğitim kurumlarını da etkilemesi muhtemeldir. Böylelikle, eğitim kurumları bu değişime ayak uydurmak ve kendini sürekli yenilemek zorunda kalmaktadır. Bu süreçte eğitim kurumlarının önemli bir parçası olan öğretmenlerin rolü ise oldukça önemlidir. Çünkü bir okulun niteliği öğretmenlerinin sunacağı eğitim hizmetinin niteliğine bağlıdır. Öğretmen, kendine verilen imkânları belli bir ölçüde örgütleyip işe koşarak ülke hedefleri doğrultusunda öğrenciye istendik davranışları kazandırma gibi önemli bir görevi yerine getirmekle yükümlüdür (Budak, 1997). Öğretmenlerin bunu başarabilmeleri hem hizmet öncesinde iyi yetiştirilmelerine, hem de hizmet içinde kendilerini sürekli geliştirmelerine bağlıdır. Bu nedenle eğitimde istenilen sonuçlara ulaşmak için eğitimin temel ögesi olan öğretmenlere sürekli olarak kendini yenileme imkânının verilmesi, bu amaçla hizmet içi eğitim faaliyetlerinin düzenlenmesi ve düzenlenecek hizmet içi eğitim programlarının bilimsel olarak ele alınıp yürütülmesi gerekir. ‘Hizmet içi eğitim, özel ve tüzel kişilere ait işyerlerinde, belirli bir maaş veya ücret karşılığında işe alınmış veya çalışmakta olan bireylere görevleri ile ilgili bilgi, beceri ve tutumları geliştirmek ve yeniliklere hazırlamak üzere yapılan bir eğitimidir’ (Uşun, 2004). Öğretmenlere yönelik hizmet içi eğitim ise; eğitimde amaçlanan niteliklerin öğrencilere kazandırılması için gerekli bilgi, beceri, tutum ve alışkanlıklar ile bilimsel ve sosyo-ekonomik gerçekler ışığında eksikliği kanıtlanan mesleki bilgi, beceri, tutum ve alışkanlıkların öğretmenlere kazandırılmasını hedefleyen süreçlerin bütünü olarak tanımlanabilir (Budak, 1998). Dolayısıyla eğitim sisteminin ve okullardaki öğretimin niteliğinin artırılmasında, öğretmen ve bütün okul personelinin aynı amaç doğrultusunda eğitilmesi gerekir (Fullan, 1991).

Değişen öğretim programlarına uyum, alan bilgisinin sürekli olarak yenilenmesi, öğrenme kuram ve yöntemleri hakkında gelişimlerin takip edilebilmesi gibi niteliklerin öğretmenlik mesleği süresince korunması sadece hizmet öncesi eğitim ile mümkün olmamaktadır (Saban, 2000). Saban (2000), yapmış olduğu çalışmada öğretmenlerin kendi eğitimlerinden sorumlu olması gerektiğini vurgulamış, okullardaki başarının, okul öğretmenlerinin bireysel ve toplu olarak gelişmesine ve başarısına bağlı olduğu sonucuna ulaşmıştır. Gültekin ve Çubukçu (2008), öğretmen görüşlerini alarak gerçekleştirmiş oldukları çalışmalarında, öğretmenlerin hizmet içi eğitimi, gerek kurumsal gerekse bireysel bakımdan kendilerine katkı getiren bir etkinlik olarak gördükleri sonucuna varmışlardır.

Gerek Türkiye’de gerekse yurtdışında öğretmenlere yönelik olarak çok sayıda hizmet içi eğitim programları vardır ve geliştirilmeye devam etmektedir. Bu programlarda yer alan hizmet içi eğitim etkinliklerinin değerlendirilmesine ilişkin araştırma bulguları, hizmet içi eğitim etkinliklerinin bir atılım içerisinde bulunmasına rağmen yine de yeterli bir düzeye erişemediğini göstermektedir. Bununla birlikte, gerçekleştirilen hizmet içi eğitim programlarının yeterli ve etkili olmadığı; hizmet içi eğitim etkinliklerinin planlanmasında eğitim gereksinimlerini belirleme çalışmalarının hiç yapılmadığı ya da yapılan çalışmaların, gereksinim belirleme sürecinde kullanılan bilimsel yöntemlere dayandırılmadığı belirlenmiştir (O’Sullivan, 2000; Yalın, 2001). Eğitim sistemlerinin karşılaştıkları ortak sorunlar, yetişkin eğitimi ve onun alt kavramını oluşturan hizmet içi eğitim için de geçerlidir. Çeşitli teknolojik olanaklara rağmen geleneksel öğrenme-öğretme süreç ve yöntemlerini kullanma ve çok düşük bir verimle eğitim hizmetlerini yürütme genelde geleneksel yapıdaki eğitim sistemlerinde en fazla karşılaşılan sorunlar arasında yer almaktadır. Diğer yandan, öğretmenlerin hizmet içi eğitime ilişkin ne düşündüklerine yönelik araştırmalara oldukça az rastlanmaktadır (Hamdan, 2003; Özen, 2005).

Türkiye’de, eğitim sistemini etkileyecek yeni gelişmeler konusunda öğretmenlere bilgi vermek amacıyla farklı konularda ve nitelikte hizmet içi eğitim faaliyetleri düzenlenmektedir (Kaya, Çepni & Küçük, 2004). Bu faaliyetlerde, eğitim yöneticisi hazırlık kurslarına, yeni uygulamaya geçen programların tanıtılmasına, teknolojideki gelişmelerin sisteme aktarılmasına ve eğitim araç ve gereçlerinin tanıtılmasına öncelik verilmektedir (Millî Eğitim Bakanlığı [MEB], 2019). Hizmet içi faaliyetleri merkezi olarak Millî Eğitim Bakanlığı’na bağlı Hizmet İçi Eğitim Dairesi Başkanlığı tarafından düzenlenip yürütülürken, mahalli hizmet içi eğitim ihtiyacını karşılamaya dönük kurs programları ise il ve ilçe millî eğitim müdürlükleri tarafından yıllık olarak planlanıp uygulanmaktadır (Yalın, Hedges & Özdemir, 1996). Hizmet içi eğitim faaliyetleri incelendiğinde ise faaliyetlerin farklı alanlarda ve sınırlı sayıda öğretmenin katılımına yönelik olduğu dikkati çekmekte ve ülkenin değişik bölgelerinde, farklı fiziksel ve sosyal imkânlara sahip okullarda çalışan öğretmenlerin hizmet içi etkinliklerinden faydalanmasını güç ve hatta imkânsız hale getirdikleri gözlenmektedir (Kaya ve diğer., 2004).

Yukarıda verilen bilgiler doğrultusunda, araştırmada Türkiye genelinde merkez ve taşra teşkilatı bünyesinde gerçekleştirilen hizmet içi eğitim faaliyetlerinin etkililiği fen bilimleri öğretmenlerinin ve yöneticilerin görüşlerinden yola çıkılarak değerlendirilmiş ve faaliyetlerin etkililiğinin artırılmasına yönelik önerilerde bulunulmuştur.

Araştırmanın problem cümlesini ‘Fen Bilimleri öğretmenlerinin ve yöneticilerin hizmet içi eğitim faaliyetlerinin etkililiğine yönelik görüşleri nelerdir?’ ifadesi oluşturmaktadır. Araştırmada belirlenen problem cümlesine uygun olarak aşağıdaki yer alan alt problemlere yanıt aranmaya çalışılmıştır;

1. 2018 Yılı İtibari İle Fen Bilimleri Öğretmenlerinin ve Yöneticilerin Katıldıkları Hizmetiçi Eğitim Faaliyet Sayısı nedir?
2. Fen Bilimleri Öğretmenlerinin ve Yöneticilerin Hizmetiçi Eğitim Tercihleri nelerdir?
3. Düzenlenen Hizmetiçi Eğitim Faaliyetlerinin Yeterliliği ne düzeydedir?
4. Fen Bilimleri Öğretmenlerinin ve yöneticilerin Hizmetiçi Eğitim Faaliyetlerine Katılma Şekilleri nasıldır?
5. Fen Bilimleri Öğretmenlerinin ve yöneticilerin Hizmetiçi Eğitim Faaliyetlerine Başvurma Nedenleri nelerdir?
6. Fen Bilimleri Öğretmenlerinin ve yöneticilerin Hizmetiçi Eğitim Faaliyetlerinin Kişisel ve Mesleki Gelişime olan etkisine yönelik görüşleri nelerdir?
7. Fen Bilimleri Öğretmenlerinin ve yöneticilerin Hizmetiçi Eğitim Faaliyetlerini Yürüten Öğreticilerin Yeterliliğine yönelik görüşleri nelerdir?
8. Fen Bilimleri Öğretmenlerinin ve yöneticilerin Okullarda Yapılan Hizmetiçi Eğitim Faaliyetlerine ilişkin görüşleri nelerdir?
9. Fen Bilimleri Öğretmenlerinin ve yöneticilerin Hizmet İçi Eğitimin Gerekliliğine İlişkin Görüşleri nelerdir?
10. Fen Bilimleri Öğretmenlerinin ve yöneticilerin Hizmet İçi Eğitime Katılma İstekliliğine İlişkin Görüşleri nelerdir?
11. Fen Bilimleri Öğretmenlerinin ve yöneticilerin Hizmet İçi Eğitim Uygulamalarının Etkililiğine İlişkin Görüşleri nelerdir?

2. Yöntem

2.1. Araştırmanın Modeli

Hizmet içi eğitim faaliyetlerinin etkililiğini fen bilimleri öğretmenleri ile yöneticilerin görüşleri açısından değerlendirmek amacıyla gerçekleştirilen bu çalışmada, öğretmen ve yönetici görüşleri betimleneceğinden nicel verilerin elde edilmesinde tarama modeli kullanılmıştır. Denzin (1989) aynı sosyal olguyu sorgulamak için farklı araştırma yöntem ve

tekniklerinin bileşimini önermektedir. Aynı araştırma sorusu olabildiğince farklı yöntemsel açılardan sorgulandığı takdirde tek bir yönteme, tekniğe, ölçüme ve ölçme aracına bağlı olarak elde edilen bilginin sınırlılıklarının, yanlılığının ve dezavantajının ortadan kaldırılacağını belirtmektedir (Türnüklü, 2001). Bu yüzden araştırmada karma yöntem kullanılmış, anket içerisinde yer alan seçimsel maddelerden elde edilen nicel verilerin yanı sıra öğretmen ile yöneticilerin hizmet içi eğitim uygulamalarına ilişkin görüşlerini almaya yönelik açık uçlu sorulardan nitel veriler de elde etme yoluna gidilmiştir.

Nitel veriler; veri analizi, veri sunma ve veri doğrulama yaklaşımı ile analiz edilmiştir (Türnüklü, 2001). İfade edilen alt problemler kapsamında veriler parçalanmış, alt kategorilerine ayrılmıştır. Her bir alt kategori özelliklerine göre yeniden bir araya getirilmiş, örüntü ve temalara dikkat edilerek, zıtlık, karşılaştırma ve benzerliklere yer verilerek elde edilen verilerden geçerli sonuçlar çıkartılmıştır. Nitel veriler elde verilen yanıtlar çerçevesinde matris olarak sunulmuştur.

2.2. Çalışma Grubu

Araştırmanın evrenini 2018-2019 öğretim yılı itibariyle Türkiye'nin çeşitli yerlerinde görev yapmakta olan fen bilimleri öğretmenleri ve yöneticiler oluşturmaktadır. Araştırmacı tarafından çalışma grubu belirlenirken, olasılık dışı örnekleme yöntemleri içerisinde yer alan uygun durum örnekleme kullanılmıştır. Bu örnekleme tekniği, yapılacak olan araştırmada yer alacak katılımcıların sürece dahil edilmesinin zor olmadığı, araştırmacının yakın çevresinde bulunan ve araştırmaya katılmaya istekli olan katılımcılar üzerinde yapılan örnekleme türü olarak tanımlanmaktadır. (Ekiz, 2009: 105-106; Erkuş, 2009: 98). Bu yüzden örneklem kavramı yerine çalışma grubu kavramı kullanılmıştır. Sosyal medya platformları ile katılımcılara ulaşılmaya çalışılmış, kurumsal nitelik bakımından sağlık, ticaret, endüstri, anadolu meslek liseleri, anadolu lisesi, fen lisesi, özel lise, özel ortaokul, normal ortaokul, halk eğitim merkezi gibi farklı kurumlarda görev yapan farklı 475 fen bilimleri öğretmeni ve 21 yönetici ile uygulama gerçekleştirilmiştir.

2.3. Veri Toplama Araçları ve Verilerin Çözümlemesi

Araştırmada veri toplama aracı olarak, araştırmacı tarafından geliştirilen “Hizmet İçi Eğitim Değerlendirme Anketi” kullanılmıştır. Anketin geliştirilmesinde, açık uçlu sorulardan ve Uçar ve İpek (2006) tarafından hazırlanmış olan “Hizmet İçi Eğitim Uygulamalarını

Değerlendirme Ölçeği”nden yararlanılmıştır. Ankette yer alan açık uçlu sorular hazırlanırken önce konu ile ilgili alan yazın taranmış, ayrıca benzer çalışmalardan da yararlanılarak, özgün maddelerin üretilmesi yoluyla bir soru havuzu oluşturulmuştur. Alan uzmanlarının görüşleri alınarak sorular son halini almış ve uygulanmıştır. Ankette nicel verilerin toplandığı maddeler Uçar ve İpek (2006) tarafından hazırlanmış olan “Hizmet içi Eğitim Uygulamalarını Değerlendirme Ölçeği”nden doğrudan alındığından, maddeler üzerinde herhangi bir madde analizi gerçekleştirilmemiş, görüşüne başvuru alan uzman görüşleri yeterli bulunmuştur.

Ankete son şekli verildikten sonra, ilgili anket İnternet ortamına aktarılmış, çalışmaya katılmaya gönüllü olan fen bilimleri öğretmenlerine ve yöneticilere uygulanmıştır. Geriye dönüşü sağlanan 475’i fen bilimleri öğretmeni ve 21’i yönetici olmak üzere toplam 496 anket değerlendirilmeye alınmıştır.

Ankette elde edilen veriler üzerinde aritmetik ortalamalar hesaplanmış, yüzde ve frekanslar hesaplanarak karşılaştırma yoluna gidilmiştir. Ayrıca açık uçlu sorulardan elde edilen nitel veriler de betimsel olarak sunulmuştur.

3. Bulgular

Bu bölümde, araştırma sonucundan elde edilen veriler onbir alt problem içerisinde sunulmuş, bulgular ve yorumlar bu alt problemlerin veriliş sırasına uygun olarak aktarılmıştır.

3.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın birinci alt problemi, “2018 Yılı İtibari İle Fen Bilimleri Öğretmenlerinin ve Yöneticilerin Katıldıkları Hizmetiçi Eğitim Faaliyet Sayısı nedir?” şeklinde belirtilmiştir. Elde edilen bulgular Tablo 1’de verilmektedir.

Tablo 1.

Öğretmen ve Yöneticilerin 2018'de Katıldıkları Hizmet İçi Eğitim Sayısı

	Katıldığı Hizmet İçi Faaliyet Sayısı											
	0		1		2		3		4		5 ve üstü	
Ortaokul Fen Bilgisi Öğretmeni	73	% 21.1	87	% 25.2	75	% 21.7	82	% 23.7	19	% 5.5	9	% 2.6
Ortaöğretim Fen Bilimleri Öğretmeni	77	% 59.2	13	% 10.0	22	% 16.9	11	% 8.4	7	% 5.3	-	% 0
Yönetici	9	% 42.8	6	% 28.5	3	% 14.3	3	% 14.3	-	% 0	-	% 0

Tablo 1 incelendiğinde, ortaokulda görev yapan fen bilgisi öğretmenlerinin, ortaöğretimde görev yapan fen bilimleri öğretmenlerine ve yöneticilere göre daha fazla hizmet içi eğitim faaliyetine katıldığı görülmektedir. Bu durumun değişen ortaokul öğretim programları ile ilişkili olduğu düşünülmektedir. Yöneticiler ise daha çok stratejik planlama, toplam kalite yönetimi ile ilgili seminerlere katıldıklarını belirtmişlerdir.

3.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın ikinci alt problemi, “Fen Bilimleri Öğretmenlerinin ve Yöneticilerin Hizmetiçi Eğitim Tercihleri nelerdir?” şeklinde belirtilmiştir. Bu probleme ilişkin olarak ankette ikinci soru olarak öğretmen ve yöneticilere hizmet içi eğitim faaliyetlerine katılımında Bakanlığın mı yoksa il millî eğitim müdürlüklerinin mi düzenlemiş olduğu faaliyetleri tercih ettikleri sorulmuş, elde edilen bulgular Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2.

Fen Bilimleri Öğretmenlerinin ve Yöneticilerin Hizmet İçi Eğitim Tercihleri

	Bakanlık Faaliyetleri		İl Millî Eğitim Faaliyetleri	
Ortaokul Fen Bilgisi Öğretmeni	72	% 20.8	273	% 79.2
Ortaöğretim Fen Bilimleri Öğretmeni	43	% 33.0	87	% 66.9
Yönetici	12	% 57.1	9	% 42.9
Toplam	127	% 25.6	369	% 74.4

Tablo 2’den de anlaşılacağı gibi, öğretmenler il millî eğitim müdürlüklerinin düzenlemiş olduğu faaliyetleri daha çok tercih ederken, yöneticiler ise daha çok Bakanlığın faaliyetlerini tercih etmektedirler. İlgili sorunun hemen akabinde katılımcılara ili tercih etme gerekçesi sorulmaktadır. Doalısıyla katılımcılar il millî eğitim müdürlükleri seçeneğini işaretledikleri

takdirde bu soruya da yanıt vermek durumundadır. Bu sonucun yöneticilerin anket formunu doldurmaya yeterli süre ayırmadıklarından ve kendileri için pratik olan şıkkı işaretlemelerinden kaynaklandığı düşünülmektedir. Bununla birlikte Bakanlık tarafından düzenlenen hizmet içi faaliyetlerinin yöneticilerin görev yerinden farklı yerlerde yapılıyor olması da yöneticilerin tercihinde etkili olduğu düşünülebilir.

Üst kısımda belirtildiği üzere öğretmen ve yöneticilere il millî eğitim müdürlüklerinin düzenlemiş olduğu faaliyetleri tercih ediyorlarsa bunun gerekçesi sorulmuştur. İlgili soruya ilişkin elde edilen bulgular Tablo 3'te verilmiştir.

Tablo 3.

Fen Bilimleri Öğretmenlerinin ve Yöneticilerin İl Millî Eğitim Müdürlüklerinin Düzenlediği Hizmet İçi Faaliyetlerine Katılma Gerekçeleri

	Ortaokul Fen Bilgisi Öğretmeni	Ortaöğretim Fen Bilimleri Öğretmeni	Yönetici	Toplam
Öğretmen istekleri doğrultusunda planlanması	% 29.9	% 35.7	% 28.5	% 30.6
Faaliyet çeşitliliği	% 12.6	% 7.1	% 23.8	% 13.0
Eğitimci faktörü	% 10.2	% 14.3	% 14.3	% 11.4
Ulaşım kolaylığı	% 22.8	% 17.8	% 23.8	% 22.2
Hizmetin öğretmenlerin görev yerlerine yakın yerlere götürülmesi	% 24.4	% 25.0	% 9.5	% 22.7
Ders programlarına göre düzenlenmesi	% 0.8	-	-	% 0.6

Tablo 3 incelendiğinde, öğretmen ve yöneticilerin il faaliyetlerini tercih etme gerekçesi olarak büyük oranda faaliyetlerin öğretmen isteklerine göre planlanıyor olmasını ifade ettiği görülmektedir. Bu durumda il millî eğitim müdürlüklerinin, öğretmen beklentilerini dikkate almasının öğretmen ve yöneticilerde memnuniyet oluşturduğu ortaya çıkmaktadır. Ayrıca hizmetlerin öğretmenlerin görev yerlerine yakın yerlere götürülmesi de öğretmenlerde memnuniyet oluşturmaktadır.

3.3. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın üçüncü alt problemi, “Düzenlenen Hizmetiçi Eğitim Faaliyetlerinin Yeterliliği ne düzeydedir?” şeklinde belirtilmiştir. Bu alt problem kapsamında öğretmen ve yöneticilere düzenlenen hizmet içi eğitim faaliyetlerinin yeterli olup olmadığı sorulmuş, elde edilen veriler Tablo 4’te verilmiştir.

Tablo 4.

Fen Bilimleri Öğretmenlerinin ve Yöneticilerin “Düzenlenen Hizmetiçi Eğitim Faaliyetlerinin Yeterliliği ne düzeydedir?” Sorusuna Vermiş Oldukları Yanıtların Dağılımı

	Evet		Hayır	
Ortaokul Fen Bilgisi Öğretmeni	223	% 64.6	122	% 35.4
Ortaöğretim Fen Bilimleri Öğretmeni	92	% 70.8	38	% 29.2
Yönetici	18	% 85.7	3	% 14.3
Toplam	333	% 67.1	163	% 32.9

Tablo 4’teki bulgulardan yola çıkarak öğretmen ve yöneticilerin %67.1’lik kısmının düzenlenen hizmet içi eğitim faaliyetlerini yeterli gördükleri görülmektedir. Yetersiz gören öğretmenlerin görüşleri ise aşağıda listelenmektedir;

- *Ulaşım sorunu var, eğitimi veren kişilerin nitelik sorunu var, zamanlama sorunu var.*
- *Hizmet içi eğitim faaliyetleri derslerimizi aksatıyor.*
- *Öğleci öğretmenler bu konuda şanssız, çünkü sabahları bu kurslar açılmıyor.*
- *Branşlara yönelik özel hizmet içi eğitim faaliyetleri düzenlenmeli.*
- *Özellikle Avrupa birliği kurslarına katılmak istiyorum. Hep Mersin’de yapılıyor.*
- *Özellikle yeni ders işleme metotları ve teknoloji kullanımı konusunda faaliyet artmalı.*
- *Başvurduğumuz halde eğitimler çıkmıyor.*
- *Her zaman aynı seminerler yapılıyor.*
- *Oluşturulan gruplar kalabalık olmamalı, öğretmenler aktif olabilmeli.*
- *Her bölge ve okulda düzenlenmeli.*
- *Yurt dışı geziler incelemelere de yer verilmeli.*
- *Sistemli ve iyi planlanmalı, eğitim öğretim aksatılmamalı.*

3.4. Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın dördüncü alt problemi, “Fen Bilimleri Öğretmenlerinin ve yöneticilerin Hizmetiçi Eğitim Faaliyetlerine Katılma Şekilleri nasıldır?” şeklinde belirtilmiştir. Bu probleme ilişkin bulgular Tablo 5’te verilmiştir.

Tablo 5.

Fen Bilimleri Öğretmenlerinin ve Yöneticilerin Hizmet İçi Eğitim Faaliyetlerine Katılma Şekilleri

	Ortaokul Fen Bilgisi Öğretmeni	Ortaöğretim Fen Bilimleri Öğretmeni	Yönetici	Toplam
Kendi istekleri ile	% 50.0	% 74.1	% 87.5	% 58.4
Yöneticilerin istekleri ile	% 23.0	% 11.1	% 0	% 18.6
Genellikle haber verilmeden son anda uyarı ile	% 26.9	% 14.8	% 12.5	% 23.0

Tablo 5 bulgularına göre öğretmen ve yöneticilerin yarısından fazlası (%58.4) hizmet içi eğitim faaliyetlerine kendi istekleri ile katılmaktadırlar. Bu bulgu özellikle öğretmenlerin mecburiyetten bu faaliyetlere katıldıkları önyargısını çürüten bir bulgu olarak karşımıza çıkmaktadır. Ancak bazı öğretmenler özellikle faaliyetlerin duyurusunun çok geç yapıldığını, bu durumun da faaliyet için ön hazırlık çalışmalarını aksattığını ifade etmişlerdir.

3.5. Beşinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmada beşinci alt problem, “Fen Bilimleri Öğretmenlerinin ve yöneticilerin Hizmetiçi Eğitim Faaliyetlerine Başvurma Nedenleri nelerdir?” şeklinde belirtilmiştir. Elde edilen bulgular Tablo 6’da verilmiştir.

Tablo 6.

Fen Bilimleri Öğretmenlerinin ve Yöneticilerin Hizmet İçi Eğitim Faaliyetlerine Başvurma Nedenleri

	Ortaokul Fen Bilgisi Öğretmeni	Ortaöğretim Fen Bilimleri Öğretmeni	Yönetici	Toplam
Kişisel ve mesleki gelişimi arttırmak için	% 48.7	% 63.9	% 87.5	% 63.6
Değişen öğretim programları hakkında bilgilenmek için	% 46.2	% 33.3	% 0	% 27.3
Sosyalleşmek için	% 5.1	% 2.8	% 12.5	% 9.1

Tablo 6 incelendiğinde, öğretmenler ve yöneticiler %63.6 oranında kişisel ve mesleki gelişimi arttırma amacıyla hizmet içi eğitim faaliyetlerine başvurmaktadır. Ayrıca özellikle ilköğretimde görev yapan öğretmenlerin % 46.2’si değişen öğretim programları hakkında bilgilenmek için hizmet içi eğitim faaliyetlerine başvurmaktadır. Program geliştirme sürecinde en önemli basamak olan öğretmen eğitiminin önemi bu noktada ortaya çıkmaktadır. Bazı öğretmen ve yöneticilerin ise hizmet içi eğitim faaliyetlerini sosyal bir faaliyet olarak gördükleri görülmektedir.

3.6. Altıncı Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın altıncı alt problemi, “6. Fen Bilimleri Öğretmenlerinin ve yöneticilerin Hizmetiçi Eğitim Faaliyetlerinin Kişisel ve Mesleki Gelişime olan etkisine yönelik görüşleri nelerdir?” şeklinde belirtilmiştir. Bir önceki alt problem bulgularında öğretmen ve yöneticilerin büyük çoğunluğu hizmet içi eğitim faaliyetlerine kişisel ve mesleki gelişimlerini arttırmak için başvurduklarını ifade etmişlerdir. Bu soruya paralel olarak öğretmen ve yöneticilerin katıldıkları hizmet içi eğitim faaliyetlerinin bu gelişimde etkili olup olmadığı anket formunda sorulmuş, öğretmen ve yöneticilerin büyük çoğunluğunun (%84.9) katıldıkları hizmet içi eğitim

faaliyetlerinin kişisel ve mesleki gelişimlerini arttırdığı konusunda görüş belirttiği görülmüştür. Bu durum düzenlenen bu faaliyetlerin yararlı ve nitelikli olduğunun bir göstergesidir. Soruya olumsuz yanıt veren öğretmen ve yöneticilerin ise gerekçe olarak yazmış oldukları ifadeler aşağıda listelenmiştir;

- *Bazı eğitimcilerin yetersiz olması, iletişim zorluğu çekmeleri*
- *Konunun düzey üzerinde aktarılması*
- *Önceden duyuru yapılmadığından hazırlıksız katılım*
- *Bazıları yapılmış olsun diye yapılıyor*
- *Çok fazla tekrar içeriyor*
- *Süre kısıtlı oluyor*
- *Genellikle okul zamanı olduğundan yorgunluk, verim düşmesi, faaliyetin akabinde okula gidilecek olması*

3.7. Yedinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmada yedinci alt problem, “Fen Bilimleri Öğretmenlerinin ve yöneticilerin Hizmetiçi Eğitim Faaliyetlerini Yürüten Öğreticilerin Yeterliğine yönelik görüşleri nelerdir?” şeklinde belirtilmiştir. Araştırma kapsamında bu alt problem ile hizmet içi eğitimde en önemli unsur olan öğretici niteliği de sorgulanmaya çalışılmıştır. Anket formunda öğretici niteliği sorulmuş, elde edilen bulgular Tablo 7’de verilmiştir.

Tablo 7.

Fen Bilimleri Öğretmenlerinin ve Yöneticilerin “Size Göre Hizmet İçi Eğitim Faaliyetlerini Yürüten Öğreticiler Yeterli mi?” Sorusuna Vermiş Olduğu Yanıtların Dağılımı

	Evet		Hayır	
Ortaokul Fen Bilgisi Öğretmeni	224	% 64.9	121	% 35.1
Ortaöğretim Fen Bilimleri Öğretmeni	71	% 54.6	59	% 45.4
Yönetici	15	% 71.4	6	% 28.6
Toplam	310	% 62.5	186	% 37.5

Tablo 7 incelendiğinde, öğretmen ve yöneticilerin %62.5’inin öğreticileri yeterli buldukları görülmektedir. Ancak bu oran çok yüksek bulunmamıştır. Bu durum bir önceki alt problemde ifade edilen olumsuz gerekçeler ile paralellik göstermektedir. Öğreticileri yetersiz bulan öğretmen ve yöneticilerin görüşleri incelendiğinde ise aşağıdaki önerilere ulaşılmaktadır.

- *Öğreticiler kendilerini daha çok geliştirmelidirler.*
- *İletişim becerileri çok gelişmiş olmalıdır.*
- *Hitabet yetenekleri gelişmiş olmalıdır.*

- Soruların sorulara yanıt verebilmelidirler.
- Çok fazla akademik bilgi vermemelidirler.
- Direkt okuma yoluna gitmemelidirler.

Öğreticilerin niteliği boyutunda öğretmen ve yöneticilere hizmet içi eğitim faaliyetlerinde öğretici olarak kimlerin görev alması gerektiği sorulmuş, elde edilen bulgular Tablo 8’de verilmiştir.

Tablo 8.

Fen Bilimleri Öğretmenlerinin ve Yöneticilerin Hizmet İçi Eğitim Faaliyetlerindeki Öğretici Tercihleri

	Ortaokul Fen Bilgisi Öğretmeni	Ortaöğretim Fen Bilimleri Öğretmeni	Yönetici	Toplam
Üniversite Öğretim Üyeleri	% 34.3	% 41.7	% 40	% 36.2
Müfettişler	% 9.9	% 2.8	% 10	% 8.5
Formatör Öğretmenler	% 21.4	% 19.4	% 20	% 20.8
Alanında Akademik Kariyer Yapan Öğretmenler	% 34.4	% 36.1	%30	% 34.5

Tablo 8’de görüldüğü gibi öğretmen ve yöneticiler en fazla üniversite öğretim üyelerinden (%36.2) ve alanında akademik kariyer yapan öğretmenlerden (%34.5) hizmet içi eğitim almak istemektedirler. En az ise müfettişlerin (%8.5) öğretici olmasını istemektedirler. Bu konuda hizmet içi eğitim faaliyetlerinde Millî Eğitim Müdürlüklerine bağlı okullarda görev yapan ve lisansüstü eğitim yapmış öğretmenlerden yararlanılabileceği düşünülebilir.

3.8. Sekizinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın sekizinci alt problemi, “Fen Bilimleri Öğretmenlerinin ve yöneticilerin Okullarda Yapılan Hizmetiçi Eğitim Faaliyetlerine ilişkin görüşleri nelerdir?” şeklinde belirtilmiştir. Eğitim yaşantısında her okulun kendine ait bir hizmet içi eğitim planının bulunması gerektiği eğitim uzmanları tarafından sıkça dile getirilmektedir. Bu durumu saptamak amacıyla öğretmen ve yöneticilere kendi okullarında böyle bir planın bulunup bulunmadığı sorulmuş, elde edilen bulgular Tablo 9’da verilmiştir.

Tablo 9.

Fen Bilimleri Öğretmenlerinin ve Yöneticilerin “Okullarınızda Kendi Çalışanlarınızı Geliştirmeye Yönelik Herhangi Bir Hizmet İçi Eğitim Çalışma Planı Mevcut Mu?” Sorusuna Vermiş Olduğu Yanıtların Dağılımı

	Evet		Hayır	
Ortaokul Fen Bilgisi Öğretmeni	231	% 67.0	114	% 33.0
Ortaöğretim Fen Bilimleri Öğretmeni	94	% 72.3	36	% 27.7
Yönetici	15	% 71.4	6	% 28.6
Toplam	340	% 68.5	156	% 31.4

Tablo 9 incelendiğinde, kendine ait hizmet içi eğitim planı olan okulların daha fazla olduğu görülmektedir. Ancak ankete katılan 21 yöneticiden altısının bu soruya hayır yanıtını vermesi oldukça düşündürücü bulunmuştur. Bu noktada her okulda böyle bir planın uygulamaya konulması için gerekli çalışmalar yapılmalıdır.

Öğretmenlere ve yöneticilere hizmet içi eğitim faaliyetlerinin işleyişi ve faaliyet önerileri hakkında eklemek istedikleri görüşlerini yazmaları istenmiş, en sık önerilen ifadeler aşağıda listelenmiştir;

İşleyiş hakkında;

- *Faaliyete katılacak öğretmenlere faaliyet tarihi en az bir hafta öncesinden duyurulmalı*
- *Öğreticiler ve katılımcılar hazırlıklı gelmeli*
- *Faaliyetler zamanında başlamalı*
- *Dersler uygulamalı olmalı*
- *Katılımcı sayısı çok olmamalı*
- *Faaliyetler herkesin ulaşabileceği bir merkezde olmalı*
- *Dikkat çekici ve eğlenceli olmalı*
- *Böyle anketler düzenlenerek görüşlerimizin alınması güzel*
- *Gönüllülük esasına dayanmalı*

Faaliyet Önerileri; (yapılanlardan farklı olarak)

- *Daha fazla bilgisayar ve teknoloji kullanımı*
- *Rehberlik*
- *Çizgi animasyon hazırlama*
- *Yönetmelikler*
- *Özlük haklarımız*

İlgili anket formunun arka yüzünde hizmet içi eğitim faaliyetlerini değerlendirmeye yönelik Uçar ve İpek (2006) tarafından hazırlanmış olan “Hizmet içi Eğitim Uygulamalarını Değerlendirme Ölçeği”nden yararlanılarak likert tipinde hazırlanmış üçlü ölçek yer almaktadır. Ölçekteki sorular Likert ölçeğine uygun biçimde üçlü olarak derecelendirilmiştir. Ölçek sorularında ifade edilen görüşlere katılma dereceleri, 1 ile 3 arasında “hayır”, “kısmen” ve “evet” seçeneklerinden oluşturulmuştur.

Ölçek soruları, elde edilecek verilerin çözümlenip tablolaştırılmasında kolaylık sağlaması açısından, birbirinden bağımsız üç ayrı ölçek gibi gruplara ayrılmıştır. Benzer sorulardan oluşturulmaya çalışılan bu gruplar “*hizmet içi eğitimin gerekliliği*”, “*hizmet içi eğitime katılma istekliliği*” ve “*hizmet içi eğitim faaliyetlerinin etkililiği*” şeklinde adlandırılmıştır. İlgili ölçekten elde edilen bulgular dokuzuncu, onuncu ve on birinci alt problemler kapsamında yorumlanmıştır.

3.9. Dokuzuncu Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın dokuzuncu alt problemi, “Fen Bilimleri Öğretmenlerinin ve yöneticilerin Hizmet İçi Eğitimin Gerekliliğine İlişkin Görüşleri nelerdir?” şeklinde belirtilmiştir. İlköğretim okullarında görev yapan yönetici ve öğretmenlerin, hizmet içi eğitimin gerekliliği konusundaki görüşlerini belirlemeyi amaçlayan toplam yedi maddeye ilişkin cevapları Tablo 10’da karşılaştırmalı olarak verilmektedir.

Tablo 10.

Hizmet İçi Eğitimin Gerekliliğine İlişkin Görüşler

İfadeler	Görev	Sayı	Evet	Kısmen	Hayır
1. Hizmet içi Eğitim faaliyetleri personelin sürekli gelişimi için gereklidir.	Öğretmen	475	231 %48.6	184 %38.7	60 %12.7
	Yönetici	21	16 %76.2	5 %23.8	0 %0
2. Hizmet içi eğitim faaliyetleri yenilikleri yakından takip etme olanağı sağlar.	Öğretmen	475	224 %47.2	240 %50.5	11 %2.3
	Yönetici	21	14 %66.6	6 %28.6	1 %4.8
3. Bilimsel, teknolojik ve toplumsal alandaki gelişmeler yönetici ve öğretmenlerin hizmet içi eğitim almalarını zorunlu kılar.	Öğretmen	475	305 %64.2	166 %34.9	4 %0.9
	Yönetici	21	17 %81	4 %19	0 %0
4. Hizmet içi eğitim, eğitim alanındaki yenilik ve gelişmelerin gerektirdiği bilgi, beceri ve davranışları kazandırır.	Öğretmen	475	223 %46.9	189 %39.8	63 %13.3
	Yönetici	21	13 %61.9	6 %28.6	2 %9.5
5. Hizmet içi eğitim mesleki yeterlilik açısından hizmet öncesi eğitimden doğan eksiklikleri tamamlar.	Öğretmen	475	220 %46.3	221 %46.5	34 %7.2
	Yönetici	21	13 %61.9	4 %19.05	4 %19.05
6. Hizmet içi eğitim yönetici ve öğretmenlerin eğitim sistemine uyumunu sağlar.	Öğretmen	475	265 %55.8	207 %43.6	3 %0.6
	Yönetici	21	17 %81	3 %14.3	1 %4.8
7. Hizmet içi eğitim, eğitim sisteminin etkililiğini ve verimliliğini artırır.	Öğretmen	475	217 %45.7	235 %49.5	23 %4.8
	Yönetici	21	14 %66.6	4 %19	3 %14.4
Toplam (ortalama)	Öğretmen	475	246.8 %51.3	204.4 %42.4	30.1 %6.3
	Yönetici	21	14.9 %70.3	4.9 %23.1	1.4 %6.6

Tablo 10 incelendiğinde, yöneticilerin hizmet içi eğitimin gerekliliğine ilişkin bütün ifadelerle öğretmenlerden daha çok katıldıkları görülmektedir. Eğitim sistemimizde hizmet öncesinde eğitim yöneticisi yetiştirme programlarının eksikliği, yöneticilerin büyük ölçüde hizmet içi eğitim yoluyla yetiştirilmelerini zorunlu kılmaktadır. Yöneticilerin, hizmet içi eğitimi öğretmenlerden daha fazla gerekli görmeleri büyük ölçüde bu duruma bağlanabilir.

3.10. Onuncu Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın onuncu alt problemi, “Fen Bilimleri Öğretmenlerinin ve yöneticilerin Hizmet İçi Eğitime Katılma İstekliliğine İlişkin Görüşleri nelerdir?” şeklinde belirtilmiştir. Bu alt probleme ilişkin olarak ankette, yönetici ve öğretmenlerin hizmet içi eğitime katılma

istekliliğini belirlemeye yönelik 3 madde yer almaktadır. Yönetici ve öğretmenlerin bu maddelere verdikleri cevaplar Tablo 11’de karşılaştırmalı olarak verilmektedir.

Tablo 11.

Hizmet İçi Eğitime Katılma İstekliliğine İlişkin Görüşler

İfadeler	Görev	Sayı	Evet	Kısmen	Hayır
8. Hizmet içi eğitim faaliyetlerine isteyerek katılıyorum.	Öğretmen	475	213 %44.8	238 %50.1	24 %5.1
	Yönetici	21	8 %38.1	9 %42.9	4 %19.0
9. Hizmet içi eğitim faaliyetlerine, beni alanımda geliştireceğine inandığım için katılıyorum.	Öğretmen	475	317 %66.7	138 %29.1	20 %4.2
	Yönetici	21	10 %47.6	9 %42.9	2 %9.5
10. Hizmet içi eğitim faaliyetlerine, gelişme ve yönelimlere ayak uydurmamda destek olacağına inandığım için katılıyorum.	Öğretmen	475	241 %50.7	218 %45.9	16 %3.4
	Yönetici	21	11 %52.4	9 %42.9	1 %4.7
Toplam (ortalama)	Öğretmen	475	257 %54.1	198 %41.7	20 %4.2
	Yönetici	21	9.6 %45.9	9 %43.1	2.3 %11

Tablo 11 incelendiğinde, öğretmenler bütün sorulara oransal bazda “evet” düzeyinde katılırken yöneticiler “kısmen” düzeyinde katılım göstermişlerdir. Bu sonuçtan öğretmenlerin, hizmet içi eğitim programlarına katılmaya yöneticilerden daha çok istekli oldukları anlaşılmaktadır. Öğretmen ve yöneticilerin hizmet içi eğitime karşı olumlu tutum geliştirmeleri ve bu programlara katılmaya istekli olmaları hiç kuşkusuz mesleklerindeki başarılarını artıracaktır. Hizmet içi eğitim onlara yalnızca belli bir öğrenci topluluğunun değil, aynı zamanda toplumun kültürünün gelişmesine de katkıda bulunma fırsatı sunacaktır. Araştırma öğretmenlerin hizmet içi eğitimin bu yönünün farkında olduklarını ve hizmet içi eğitim programlarına katılma konusunda oldukça istekli olduklarını; yöneticilerin ise hizmet içi eğitim programlarına katılım konusunda öğretmenler kadar istekli olmadıklarını göstermektedir.

3.11. Onbirinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın on birinci alt problemi, “Fen Bilimleri Öğretmenlerinin ve yöneticilerin Hizmet İçi Eğitim Uygulamalarının Etkililiğine İlişkin Görüşleri nelerdir?” şeklinde belirtilmiştir. Bu alt probleme ilişkin olarak ankette, yönetici ve öğretmenlere, mevcut hizmet içi eğitim uygulamalarını etkili bulup bulmadıklarını belirlemek amacıyla toplam 6 soru

solunmuştur. Yönetici ve öğretmenlerin bu sorulara verdikleri cevaplar karşılaştırmalı olarak Tablo 12’de verilmiştir.

Tablo 12.

Hizmet İçi Eğitim Faaliyetlerinin Etkililiğine İlişkin Görüşler

İfadeler	Görev	Sayı	Evvet	Kısmen	Hayır
11. Hizmet içi eğitim faaliyetleri katılımcılar açısından uygun zamanlarda yapılmaktadır.	Öğretmen	475	94 %19.8	143 %30.1	238 %50.1
	Yönetici	21	3 %14.3	7 %33.3	11 %52.4
12. Hizmet içi eğitim faaliyetleri katılımcıların ihtiyaç ve beklentilerine cevap verecek şekilde düzenlenmektedir	Öğretmen	475	120 %25.3	267 %56.2	88 %18.5
	Yönetici	21	7 %33.3	9 %42.9	5 %23.8
13. Hizmet içi eğitim faaliyetlerine alınan kişiler objektif kriterlere göre belirlenmektedir.	Öğretmen	475	187 %39.4	223 %46.9	65 %13.7
	Yönetici	21	12 %57.2	7 %33.3	2 %9.5
14. Hizmet içi eğitim faaliyetlerinde katılımcı sayısı programın etkililiği için uygun sayıda tutulmaktadır.	Öğretmen	475	112 %23.6	229 %48.2	134 %28.2
	Yönetici	21	5 %23.8	8 %38.1	8 %38.1
15. Hizmet içi eğitim faaliyetleri programa uygun ortamlarda (bina, salon, derslik vb.) yürütülmektedir.	Öğretmen	475	58 %12.2	248 %52.2	169 %35.6
	Yönetici	21	6 %28.6	8 %38.1	7 %33.3
16. Hizmet içi eğitim faaliyetleri sırasında programların daha etkili hale getirilebilmesi için katılımcıların görüşleri (önerileri) alınmaktadır.	Öğretmen	475	152 %32	267 %56.2	56 %11.8
	Yönetici	21	8 %38.1	9 %42.9	4 %19
Toplam (ortalama)	Öğretmen	475	120.5 %25.4	229.5 %48.3	125 %26.3
	Yönetici	21	6.83 %32.6	8 %38.1	6.16 %29.3

Öğretmen ve yöneticilerin mevcut hizmet içi eğitim uygulamalarının etkililiği konusundaki görüşlerine genel olarak bakıldığında, yöneticilerin öğretmenlere oranla hizmet içi eğitim uygulamalarını daha etkili buldukları söylenebilir.

4. Sonuç, Tartışma ve Öneriler

4.1. Sonuçlar

Bu araştırmada şu sonuçlara ulaşılmıştır:

1. Hizmet içi faaliyetlere katılım noktasında öğretmenler İl Milli Eğitim Müdürlüğü’nün düzenlemiş olduğu faaliyetleri tercih ederken, yöneticiler Bakanlığın faaliyetlerini

tercih etmektedirler. Özellikle il Milli Eğitim Müdürlüğünün, öğretmen beklentilerini dikkate almasının, öğretmen ve yöneticilerde memnuniyet oluşturduğu ortaya çıkmıştır (Tablo 2, 3).

2. Öğretmenlerin ve yöneticilerin büyük bir kısmı hizmet içi eğitim faaliyetlerini yeterli görmektedir. Ancak grup kalabalıklığı, ulaşım sorunları, eğitmen yeterliliği, faaliyetlerin yapılma zamanları gibi unsurların tekrar gözden geçirilmesi gerektiği vurgulanmıştır (Tablo 4).
3. Öğretmen ve yöneticilerin yarısından fazlası (%58.4) hizmet içi eğitim faaliyetlerine kendi gereksinimleri doğrultusunda kişisel ve mesleki gelişimlerini arttırma isteği ile katıldıklarını ifade etmişlerdir. Bu sonuç özellikle öğretmenlerin mecburiyetten bu faaliyetlere katıldıkları önyargısını çürüten bir sonuç olarak karşımıza çıkmaktadır (Tablo 5, 6). Kendi gereksinimleri doğrultusunda kişisel ve mesleki gelişimlerini arttırmak için hizmet içi eğitimlere katıldığını ifade eden öğretmen ve yöneticilerin büyük çoğunluğu (%84.9) bu amaçlarının karşılandığı yönünde görüş belirtmişlerdir. Ancak zaman darlığı, eğitim-öğretimin etkin olduğu okul zamanlarında faaliyetlerin gerçekleştiriliyor olması öğretmen ve yöneticiler açısından olumsuz bir durum olarak ifade edilmiştir.
4. Hizmet içi eğitimleri yürüten öğreticilerin yeterliliği konusunda Öğretmen ve yöneticiler büyük oranda olumlu görüş bildirmişlerdir. Ancak hizmet içi eğitimlerin akademisyenler ya da akademik alanda çalışmaları olan öğretmenler tarafından verilmesi gerektiğini vurgulamışlardır (Tablo 7, 8).
5. Öğretmen ve yöneticilere göre faaliyete katılacak öğretmenlere faaliyet tarihi en az bir hafta öncesinden duyurulmalı, öğreticiler ve katılımcılar faaliyetlere hazırlıklı gelmeli, faaliyetler zamanında başlamalı, dersler uygulamalı olmalı, katılımcı sayısı çok olmamalı, faaliyetler herkesin ulaşabileceği bir merkezde olmalı ve faaliyetlere katılım gönüllülük esasına dayanmalıdır.

4.2. Öneriler

Araştırmada, ulaşılan sonuçlar doğrultusunda aşağıda belirtilen öneriler geliştirilmiştir.

1. Hizmet içi eğitim faaliyetleri yönetici ve öğretmenlerin ihtiyaçları, istek ve beklentileri doğrultusunda planlı ve sistemli olarak düzenlenmeli; yönetici ve öğretmenlerin bu faaliyetlere katılımı teşvik (ücret, terfi, atama vb yollarla) edilerek bu faaliyetler katılımcılar açısından uygun zamanlarda yapılmalıdır.

2. Yönetici ve öğretmenler hizmet içi eğitime alınmadan önce onların eğitim ihtiyaçları saptanmalı ve eğitime alınan kişiler objektif kriterlere göre belirlenerek katılımcı sayısı programın etkililiği için uygun sayıda tutulmalıdır.
3. Hizmet içi eğitim faaliyetlerinin yürütüldüğü yerler yönetici ve öğretmenlerin bütün ihtiyaçlarını karşılayabilecek nitelikte olmalı ve programın amaçladığı bilgi ve beceriler katılımcıların öğrenmelerini kolaylaştırıcı yöntem-teknik ve araç-gereç kullanılarak, alanlarında uzman kişilerce kazandırılmalıdır.
4. Hizmet içi eğitim uygulamalarının sonunda nesnel ölçütlere göre değerlendirme yapılmalı, katılan yönetici ve öğretmenlerin öğrendiklerini okullarında uygulayabilmeleri için gerekli ortamlar sağlanmalı ve uygulamanın yapılıp yapılmadığı denetlenmelidir.

Kaynakça

- Budak, Y. (1997). Öğretmen Yetiştirmede Almanya, Fransa ve Türkiye Örneği. *Çağdaş Eğitim Dergisi*, 228, 18-22.
- Budak, Y. (1998). Eğitimde toplam kalite yönetimi açısından öğretmenlere yönelik hizmet içi eğitim ihtiyaçları ve programlarına bir yaklaşım. *Milli Eğitim*, 140, 35-38.
- Ekiz, D. (2009). *Bilimsel araştırma yöntemleri* (2. Baskı). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Erkuş, A. (2009). *Davranış bilimleri için bilimsel araştırma süreci* (2. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Fullan, M. G. (1991). *The New Meaning of Educational Change*, Teachers College Press, Second ed., New York.
- Gültekin, M., & Çubukçu, Z. (2008). İlköğretim Öğretmenlerinin Hizmetiçi Eğitime İlişkin Görüşleri. *Sosyal Bilimler Dergisi*, 19, 185-201.
- Hamdan, N. (2003). İlköğretim okullarında görevli öğretmenlerin, Milli Eğitim Bakanlığı'nın hizmet içi eğitim faaliyetleri hakkındaki görüşleri. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Kaya, A., Çepni, S., & Küçük, M. (2004). Fizik Öğretmenleri için Üniversite Destekli Bir Hizmet İçi Eğitim Model Önerisi, *The Turkish Online Journal of Educational Technology - TOJET January 2004 ISSN: 1303-6521 Volume 3, Issue 1, Article 15*.
- MEB. (2008). Neden Hizmetiçi Eğitim. <http://oygm.meb.gov.tr/www/mesleki-gelisim-tanim/icerik/7> adresinden 08.05.2019 tarihinde erişilmiştir.
- O'Sullivan, M.C. (2000). Needs assessment for INSET for unqualified primary teachers in Namibia: An effective model". *Journal of Comparative Education*, 30(2).

- Özen, R. (2005). *MEB personelinin hizmet içi eğitim programlarında kalitenin artırılmasına ilişkin görüşleri*. (28-30 Eylül 2005). XIV. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi Pamukkale Üniversitesi, Denizli.
- Saban, A. (2000). Hizmet İçi Eğitimde Yeni Yaklaşımlar, *Millî Eğitim Dergisi*, 145, 25-27.
- Türnüklü, A. (2001). Eğitim bilim alanında aynı araştırma sorusunu yanıtlamak için farklı araştırma tekniklerin birlikte kullanılması. *Eğitim ve Bilim*, 26 (120), 8-13.
- Uçar, R., & İpek, C. (2006). İlköğretim okullarında görev yapan yönetici ve öğretmenlerin MEB hizmet içi eğitim uygulamalarına ilişkin görüşleri. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3(1), 34-53.
- Uşun, S. (2004). Hizmet İçi Eğitimde Bilgisayar Destekli Öğretime Yönelik Personel ve Yönetici Görüşleri. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 12, 19-30.
- Yalın, H. İ., Hedges, L., & Özdemir, S. (1996). *Hizmet içi Eğitim Program Geliştirme El Kitabı*, Milli Eğitim Basımevi, Ankara.
- Yalın, H. İ. (2001). Hizmet içi eğitim programlarının değerlendirilmesi. *Milli Eğitim Dergisi*. Sayı:150.

Yurtdışı Eğitim Araştırmalarındaki Eğilimler

H. Gülhan ORHAN-KARSAK

Kırklareli Üniversitesi, Eğitim Bilimleri, Kırklareli ORCID No:0000-0001-5927-6341

Geliş:23.12.2018

Kabul:23.10.2019

ÖZ

Bu çalışma, Ebsco, Eric, Wiley Online Library elektronik veri tabanlarından ulaşılan yurtdışı kaynaklı akademik dergilerde yayınlanan eğitim bilimlerine ilişkin araştırmaları içerik ve yöntemsel açılarından incelemeyi ve genel eğilimlerini ortaya koymayı amaçlamaktadır. Bu amaçla 1998-2009 yılları arasında eğitim bilimleri alanında yayınlanmış 69 makale yayımlandıkları yıla, örnekleme aldıkları yaş dönemine, yazarların cinsiyetine ve bir araştırmada yer alma sayısına, ülkelerine göre araştırma yapılan konulara, dergilere ve üniversitelere, veri toplama ve veri analiz biçimlerine göre içerik analizi yöntemiyle incelenmiştir. Sonuçlara göre araştırmaların en çok yükseköğretim düzeyinde gerçekleştirildiği, yine araştırma örneklemelerinin Amerika Birleşik Devletleri başta olmak üzere sırasıyla İngiltere, Hollanda, Tayvan ve Kanada ülkelerinden seçildiği, yöntemsel açıdan nicel yöntemin nitel yöntemle kıyasla daha çok kullanıldığı, toplamda yirmi iki ülkede otuz farklı konu alanında çalışıldığı bulgulanmıştır. Öte yandan içerik açısından eğilimin en çok kuram ve yöntem odaklı öğrenme temasında olduğu, bu bağlamda en çok yapılandırmacı öğrenme konusunun ele alındığı, Hollanda haricinde araştırma yapılan üniversitelerin çeşitlendiği, veri toplamada en çok görüşme tekniğinin kullanıldığı, bunu takiben anket ve ölçek kullanımına diğer veri toplama tekniklerine kıyasla daha çok yer verildiği, verileri çözümlemede daha çok betimsel ve yordamsal analizlerin bir arada kullanıldığı görülmüştür. **Anahtar Kelimeler:** Bilimsel araştırma süreci, eğitim araştırmaları, araştırma eğilimleri.

Trends in Abroad Educational Researches

ABSTRACT

The aim of this study is to examine the researches about educational sciences published in international academic journals from Ebsco, Eric, Wiley Online Library electronic databases in terms of content and methodology and to present their general tendencies. For this purpose, 69 articles published in the field of educational sciences between the years of 1998 and 2009, the age of sampling, the gender of the authors and the number of participants in a study, the research topics, journals and universities, It was investigated. According to the results, it was found that the researches were carried out at the higher education level and that the research samples were selected from the United States of America, respectively, from the United Kingdom, the Netherlands, Taiwan and Canada. On the other hand, in terms of content, the tendency is mostly the theory and method-oriented learning theme, in which the most constructivist learning subject is discussed, the universities which are researched outside the Netherlands are diversified, the most interview technique is used in the data collection, It is seen that descriptive and procedural analyzes are mostly used in data analysis.

Key Words: Educational researches, scientific research process, research trends.

1. Giriş

Araştırma kavramı, geçmişten günümüze farklı biçimlerde tanımlanmıştır. Yeni komşusunun kim olduğunu anlama çabasından, derste kullandığı yöntemin etkililiğini kullandığı ölçekle tespit etmeye çalışan bir öğretmenin çabasına kadar, çeşitli tüm çabalar araştırma olarak nitelenmiştir. Bilimsel anlamda araştırma, var olan problemin hissedilmesiyle başlayarak sistemli bir biçimde uygun yöntemle gerekli verileri toplayıp analiz etme, sonuçlarını değerlendirme ve raporlama sürecidir.

Eğitim alanında bilimsel araştırma ise, tüm bu bilimsel süreçlerin eğitim incelemelerine uygulanmasıdır. Eğitim araştırması, bireylerin eğitim ortamında nasıl ve niçin davrandıklarının keşfedilmesinin sistemli bir sürecidir (Balcı, 2007). Yetiyecek yeni nesiller için gerçekleştirilecek eğitim uygulamalarına ilişkin doğru kararlar almada eğitim araştırmalarının önemi büyüktür. Alanyazın incelendiğinde ülkemizdeki farklı araştırmacılar (Arık ve Türkmen, 2009; Erdem, 2011; Göktaş ve diğerleri, 2012; Ozan ve Köse; Selçuk ve diğerleri, 2014;Varışoğlu, Şahin ve Göktaş, 2013) tarafından eğitim bilimine ilişkin yapılan araştırmaların ele alındığı ancak yurtdışındaki eğitim araştırmalarının yeterince ele alınmadığı görülmektedir. Oysa kuşkusuz dünya ülkelerinde gerçekleştirilen eğitim araştırmalarının incelenerek, alandaki uygulamaların takibi, ülkemizdeki uygulamaların verimliliğini artıracaktır.

Belirtilen nedenlerle bu çalışmada, Ebsco, Eric, Proquest Dissertations, Wiley Online Library elektronik veri tabanlarından elde edilen yurtdışındaki akademik dergilerde yayınlanmış 69 eğitim araştırmasının incelemesi yapılmıştır. Bu bağlamda 1998-2009 yılları arasında eğitim bilimleri alanında yayınlanmış 69 makale yayınlandıkları yıla, örnekleme aldıkları yaş dönemine, yazarların cinsiyetine ve bir araştırmada yer alma sayısına, ülkelere göre araştırma yapılan konulara, yayınlandıkları dergilere ve çalışmanın yapıldığı üniversitelere, veri toplama ve veri analiz biçimlerine göre incelenmiştir. Çalışmada bilimsel araştırma süreci açıklanmış ardından çalışmanın yöntemi sunulmuştur. Daha sonra incelemeye alınan araştırmalara ilişkin ulaşılan bulgular sunulmuştur. Bu amaçla aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır.

1. İncelenen araştırmalar yayımlandıkları yıla, örnekleme aldıkları yaş dönemine, yazarların cinsiyetine ve bir araştırmada yer alma sayısına göre nasıl bir dağılım göstermektedir?

2. İncelenen araştırmalar yazarların cinsiyetine ve bir araştırmada yer alma sayısına göre nasıl bir dağılım göstermektedir?

3. İncelenen araştırmalar ülkelere göre araştırma yapılan konulara, yayımlandıkları dergilere ve çalışmanın yapıldığı üniversitelere göre nasıl bir dağılım göstermektedir?

4. İncelenen araştırmalar veri toplama ve veri analiz biçimlerine göre nasıl bir dağılım göstermektedir?

Takip eden kısımda bilimsel araştırma sürecine değinilmiş, ardından araştırma yöntemine geçiş yapılmıştır.

Bilimsel araştırma süreci

Araştırma, temelde bilinmeyenini biliniyor yapma, karanlığa ışık tutma amacıyla mevcut durumdan istenen duruma geçmek için gerekli kararları almada zorunlu olan verileri toplayıp değerlendirmedir. Bilimsel araştırma, farklı biçimlerde tanımlanmıştır (Karasar, 2005). Bilimsel araştırma, kısaca sistematik veri toplama ve analiz etme sürecidir (Özdamar ve diğerleri, 1999). Bilimsel araştırma; sosyal ve fiziksel olgular hakkında bilimsel bilgi elde etmek için sistematik, planlı ve bazen de kontrollü olarak yapılan bir çalışmadır (Ekiz, 2003). Bu bağlamda bilimsel araştırma; problemlere güvenilir çözümler aramak amacıyla, sistemli ve planlı olarak verilerin toplanması, çözümlenmesi, yorumlanarak değerlendirilmesi ve rapor edilmesi sürecidir (Karasar, 2005). Bilimsel araştırma, diğer bilim dallarında olduğu gibi eğitim araştırmalarında da sistematik olarak yürütülmektedir. Sistematik olarak yürütülmesi, sebep sonuç ilişkilerinin tespit edilebilmesi anlamına gelmektedir (Baloğlu, 1997).

Bilimsel araştırma süreci; planlama, uygulama ve raporlama olmak üzere üç temel basamağın çatısı altında şu basamaklardan oluşur:

Problemin hissedilmesi ve tanımlanması.

Bireyi, fiziksel ya da düşünsel yönden rahatsız eden, kararsızlık ve birden çok çözüm yolu olasılığı görülen her durum bir problemdir. Problem, bütünleştirme, sınırlandırma ve

tanımlama olmak üzere üç aşamalı bir yaklaşımla tanımlanabilir (Karasar, 2005). Belirlenen problem alanından, konunun bütününden uzaklaşmadan araştırmacıyı rahatsız eden ve aynı zamanda çözüm getirebileceğine inanılan bir problem seçilir ve tanımlanır (Madsen, 1991).

Amacın belirlenmesi.

Araştırma probleminin en somutlaştığı basamak, amaçlardır. Amaçlar, aydınlatılmak istenen değişkenleri ve ilişkilerini sorgulama ifadeleridir (Karasar, 2005). Araştırmanın ayrıntılı amaçları soru cümleleriyle ya da hipotezlerle ifade edilir. Hipotez, araştırma probleminin cevabına ilişkin beklentileri ifade eder. Hipotez, önceden belirlenip, veri toplama işlemine yön vererek fikirleri sınamayı ve test etmeyi sağlar (Tavukçuoğlu, 2002).

Önemin, sayılıtların ve sınırlılıkların belirlenmesi.

Araştırmacının kendi amacını ortaya koyan önem ifadesi, araştırma amaçlarında belirlenip toplanan verilerin hangi kuramsal ya da pratik sorunun çözümünde ve nasıl kullanılabileceğinin bir açıklamasıdır. Sayıltı ise, deneyle kanıtlanmamış olmakla birlikte kanıtlanabileceği umulan varmış ve gerçekmiş gibi kabul edilerek bir olayı açıklamada yararlanılan ilkedir. Araştırmanın sınırlılıkları, araştırmacının yapılabilir gördüğü fakat yapmak isteyip de çeşitli nedenlerle vazgeçmek zorunda kaldığı şeylerdir. (Karasar, 2005).

Araştırma metodolojisi ve yönteminin belirlenmesi.

Araştırmanın amacına uygun ve ekonomik olarak, verilerin toplanması ve çözümlenebilmesi için gerekli koşulların düzenlenmesi amacıyla uygun yöntem ve model belirlenir (Karasar, 2005). Eğitim araştırmalarında genel olarak nicel ve nitel metodolojiye uygun olarak kimi zaman ayrı ayrı kimi zaman iki metodoloji birleştirilerek araştırma yapılmaktadır. Nicel araştırmalarda katılımcıların düşünceleri yüzeysel olarak incelenir, güvenilir ve nesnel yöntemler kullanılır. Hipotezler oluşturulur ve nicel olarak istatistiksel yöntemlerle veriler çözümlenir. Nitel araştırmalarda ise, katılımcıların düşünceleri derinlemesine incelenir, yorumlarda bulunulur ve zengin tanımlamalar yapılır. Özgün, bilimsel yöntemler kullanarak nicele ihtiyaç duymadan bilimsel bilgi üretir (Ekiz, 2003:130).

Nicel araştırmalarda, deneme ve tarama (survey) yöntemleri kullanılır. Yapay ya da doğal koşullarda araştırmacının kontrolü altında gerçekleştirilen deneme modeli bir araştırmada, gruplar arasında karşılaştırmalar yapılarak, bağımsız değişkendeki sistemli

araştırmaya oranla, tarama modelindeki bir araştırma için gerekli örneklem büyüklüğü daha fazladır.

Verilerin toplanması.

Nicel ve nitel araştırmalarda genellikle anket, ölçek, gözlem, görüşme ve belge tarama teknikleri kullanılmaktadır. Özellikle nicel araştırmalarda yer alan tarama yönteminde en çok yararlanılan yöntemlerden biri olan anket; araştırmacının katılımı olmadan, kişisel olmayan, doğrudan araştırılmak istenen kişilere sunulan bir takım sorulardan oluşan bir ölçme aracıdır. Diğer ölçme tekniklerine göre daha hızlı, kolay ve ucuz olduğu zaman tercih edilmesi önerilir. (Ekiz, 2003). Eğitim araştırmalarında kullanılan bir diğer ölçme aracı Likert tipi ölçeklerde, ölçülmek istenen değişkenle ilgili çok sayıda olumlu ve olumsuz ifade, katılımcılara uygulanır. Beş derecede katılma ya da katılmama derecesi bildirilir (Tezbaşaran, 1996). Tarama yönteminde yapılandırılarak da kullanılan, nitel araştırma metodolojisinin temel veri toplama tekniklerinden biri olan gözlem, doğal ortamlarda yapılan, insan davranışlarının incelenmesini temel amaç edinen bir veri toplama aracıdır. Katılımcıların neyi ve neden düşündüklerini, duygu, tutum ve hislerinin neler olduğunu, davranışlarını yönlendiren faktörleri ortaya çıkarmayı sağlayan görüşme tekniği yapılandırılmış, yarı yapılandırılmış ve yapılandırılmamış olarak tarama yönteminde ve nitel metodolojiye uygun olarak gerçekleştirilen araştırmalarda kullanılır. Belgelerin toplanması ve sistematik olarak incelenmesi ve değerlendirilmesinde yararlanılan belge tarama tekniği, nitel ve derleme araştırmalarda kullanılır (Ekiz, 2003).

Verilerin çözümlenmesi.

Verilerin çözümlenmesi ile anlaşılması gereken, toplanan verilerin nasıl analiz edileceği, hangi analiz tekniklerinin kullanılacağı, bu analizlerin mekanik mi yoksa bilgisayar ortamında mı yapılacağı, bilgisayar ortamında yapılacaksa hangi programların kullanılacağı vb. dair bilgilerdir (Büyüköztürk, 2001). Betimsel istatistikte, araştırılan durumun özet bir betimlemesini sağlamak üzere veriler betimsel teknikler kullanılarak analiz edilir. Gözlenen bulguların diğer durumlara genellenebilirliğinin karşılaştırılması için kestirisel istatistiklerle veriler analiz edilir (Balcı, 1995).

Nicel araştırmalarda, tek tek belli değişkenler açısından, yığın halindeki verilerin özetlenmesi amacıyla frekans, ortalama, ortanca, mod, standart sapma gibi çözümlenmeleri içeren betimsel istatistikler yapılabilirken, yordamsal çözümlenmede ise, manidarlık testleri (t sınaması, f sınaması, varyans analizi, vb.), ki-kare ve non-parametrik testler (Mann-Whitney U-Testi, Wilcoxon işaretli sıralama testi, Kruskal-Wallis testi) gibi istatistiksel yöntemler kullanılır (Büyüköztürk, 2001).

2. Yöntem

Bu bölümde araştırmanın modeline, veri toplama ve çözümlenme biçimine yer verilmiştir.

Araştırmanın modeli

Çalışmada içerik analizi temel alınmıştır. İçerik analizi yazılı, sözel ya da diğer biçimlerde bulunan materyallerin sistemli olarak nesnel bir şekilde incelenmesidir (Tavşancıl & Aslan, 2001). Bu yolla toplanan veriler tanımlanır ve bulunan saklı gerçekler açığa çıkarılır (Gülbahar & Alper, 2009). İçerik analizinde veriler nitel desende dört aşamada ele alınır. Bu aşamalar sırasıyla verilerin kodlanması, verilerde saklı temaların bulunması, daha sonra kodların ve temaların düzenlenmesi ve son olarak bulguların tanımlanması ve sistemli bir biçimde düzenlenmesidir (Yıldırım & Şimşek, 2006). İçerik analizi yöntemi, seçilmiş alana ilişkin yapılacak derinlemesine inceleme, alanı tanımada ve alana ilişkin içerik açısından genel bir bakış açısı kazandırmada önemlidir (Kurtoğlu & Seferoğlu, 2013).

Verilerin toplanması ve çözümlenmesi

Çalışmada eğitim bilimleri konusunda 1998-2009 yılları arasında Ebsco, Eric ve Wiley Online Library elektronik veri tabanlarında yer alan akademik dergilerde olan araştırmaları detaylı bir şekilde incelemek amacıyla taranmıştır. Verilerin toplanması için ölçüt örnekleme gidilmiştir. Verilerin toplanmasında ölçüt belirlenen elektronik veri tabanlarında eğitim bilimlerine ilişkin kavramların taranması, makale seçim ölçütleri olarak yurtdışında yapılmış olması, yabancı araştırmacılar tarafından gerçekleştirilmiş olması, doküman incelemesi ya da derleme çalışması olmaması, örneklemin öğretmenler, öğrenciler, veliler, okul yöneticileri olmasıdır. Bu bağlamda elektronik veri tabanlarından elde edilen yurtdışındaki akademik dergilerde yayınlanmış 69 eğitim araştırması incelemeye alınmıştır.

Veriler araştırma sorularını kapsayan 'Araştırma Tarama Formu' ile toplanmıştır. Bu formda araştırmalar için yayınladıkları yıl, örnekleme aldıkları yaş dönemi, yazarların

cinsiyeti ve bir araştırmada yer alma sayısı, ülkelerine göre araştırma yapılan konular, yayınlandığı akademik dergi ve üniversiteler, araştırma modeli, veri toplama ve veri analiz biçimleri yer almaktadır. Veriler içerik analiziyle çözümlenmiştir. Önceden belirlenen verileri toplama ölçütleri doğrultusunda kodlamalar yapılarak temalara ulaşılmıştır. Ardından ulaşılan veriler düzenlenerek temalar bağlamında kapsamlandırılmıştır. Daha sonra elde edilen bulgular frekansları ile birlikte ifade edilerek yorumlanmıştır.

3. Bulgular

Bu kısımda verilerin toplanması ve çözümlenmesi sonucunda ulaşılan bulgulara yer verilmiştir.

Tablo 1

İncelenen Eğitim Araştırmalarının Yıllara Göre Nicel Dağılımı

Yıllar	Araştırma Sayısı	Yüzde
1998	1	1,4
2003	2	2,9
2005	7	10,1
2006	6	8,7
2007	18	26,1
2008	21	30,4
2009	12	20,3
Toplam	69	100,0

Tablo 1'e bakıldığında, 1998'den 2009'a kadar uzanan toplam yedi yılda yayınlanmış araştırmalar incelemeye alınmıştır. % 30,4 ile en fazla incelenen araştırma oranı 2008 yılında yayınlanmış olurken, % 1,4 ile 1998 yılına ait sadece bir araştırma incelemeye alınmıştır. Tablo 1'den anlaşılacağı üzere, özellikle son yıllarda yayınlanan araştırmalar incelenmiştir. Bu durum eğitim araştırmalarının son yıllardaki gelişimini açıkça ortaya koyacağı düşünülebilir.

Tablo 2

İncelenen Eğitim Araştırmalarının Örneklemelerine Aldıkları Yaş Dönemlerine Göre Nicel Dağılımı

Yaş dönemleri	Araştırma Sayısı	Yüzde
Okul öncesi	1	1,4
İlköğretim	10	14,5
Ortaöğretim	8	11,6
Yükseköğretim	29	42,0
Mezun	10	14,5
Toplam	69	100,0

Tablo 2'ye göre incelenen araştırmalar, en çok yükseköğretim yaş dönemini örneklemelerine almışlardır. Buna karşın okul öncesi ile ilgili incelenen araştırma oranı oldukça düşüktür. Bu durum yükseköğretimde resmi kurumlardan izin sorunu olmadan katılımcılara ulaşmanın kolaylığından kaynaklanıyor olabileceken incelenen araştırma konuları daha çok teknoloji temelli olduğundan yükseköğretim yaş dönemine daha uygun görülmelerinden de kaynaklanmış olabilir.

Tablo 3

Yazarların Cinsiyetine Göre Dağılımı

Cinsiyet	Sayı
Kadın	40
Erkek	91
Kodlanamayan	17

Tablo 3'e bakıldığında, incelemeye alınan araştırmaların önemli bir sayı farklılığıyla daha çok erkek araştırmacılar tarafından yapıldığı görülmektedir. Bu durum kadın araştırmacıların uluslararası yayında yeterince araştırma yayınlamadıklarını düşündürülebilir. Cinsiyet kategorilendirmesi, yazarların isimlerinden tespit edilerek yapıldığı için, cinsiyete ilişkin karara varılamayan yazarlar kodlanamayan olarak kategorize edilmiştir.

Tablo 4

İncelenen Eğitim Araştırmalarının Yazar Durumuna Göre Dağılımı

Yazar durumu	Sayı
Tek yazar	21
İki yazar	30
Üç ve daha fazla yazar	18
Toplam	69

Tablo 4'e göre, araştırmalar daha çok iki yazar tarafından yayınlanmıştır. En az tercih edilen üç ve daha fazla yazarla çalışmak olmuştur. Bu durumdan yola çıkarak daha çok yazarla çalışmanın araştırma yazımında uyum sorunlarını beraberinde getirdiği düşünülebilir.

Tablo 5

İncelenen Eğitim Araştırmalarının Seçtikleri Örneklem Durumuna Göre Dağılımı

Örneklem durumu	Sayı
Öğrenci	34 9
Öğretmen	
Öğrenci ve Öğretmen	8
Yönetici	-
Veli	-
Kodlanamayan	18
Toplam	69

Tablo 5 incelendiğinde, görölmektedir ki, incelemeye alınan eğitim araştırmalarının çoğunluğu öğrenci üzerine çalışmaktadır. Belli bir örneklem üzerine çalışmayan araştırmalar, kodlanamayan olarak belirtilmiştir. Araştırmaların yönetici ve veli üzerine çalışmaması dikkat çekici bir durumdur.

Tablo 6

İncelenen Eğitim Araştırmalarının Çalışıldıkları Ülkeler Bazında Araştırma Yöntemine Göre Dağılımı

Ülke	Deneme	Tarama	Nitel	Derleme	Toplam
ABD	3	3	8	9	23
Almanya		1			1
Hollanda	1	3		1	5
Çin	1	1	1		3
İsrail				1	1
Yeni Zelenda				1	1
Avustralya		2	1		3
Malezya	1	1			2
İngiltere	2	2	2	1	7
Tayvan	2	2	1		5
Kanada	1	2	1	1	5
Singapur			1		1
Avustralya			1	1	2
İspanya		1			1
Kore	1				1
Belçika	2	1			3
Kıbrıs				1	1
Japonya	1				1
Brezilya		1			1
Meksika	1				1
Kuveyt	1				1
Toplam	17	20	16	16	69

Tablo 6 incelendiğinde, incelemeye alınan eğitim araştırmalarının önemli bir farkla en çok ABD’de, onu takiben İngiltere’de çalışıldığı görülmektedir. Hollanda, Tayvan ve Kanada ise iki ülkeyi takip etmektedir. Bu durumun özellikle diğer gelişmekte olan ülkelere oranla, ABD ve İngiltere gibi ülkelerde, eğitim araştırmalarına ayrılan kaynakların daha fazla olmasından ve araştırma programlamasına verilen önemden kaynaklanabileceği düşünülebilir. Unesco’nun belirttiği gibi, 1965’lerde ABD’de yapılan çeşitli harcama tahminlerinde, eğitim araştırmaları harcamalarının dünya üzerinde % 1’den az olduğu tahmin edilirken, günümüzde ayrılan kaynakların Tayvan, Çin, Malezya gibi ülkelerin eğitim araştırmaları yaparak, uluslar arası alanda yayınlamaları oldukça önemlidir (Unesco, 1970, çev. Kısakürek, ty.).

İncelemeye alınan eğitim araştırmalarında tarama ve deneme yöntemlerin daha çok tercih edildiği görülmektedir. Bu durum eğitim araştırmalarında nicel metodolojinin daha çok tercih edilme durumunun değişmediğini göstermektedir. Buna karşın, nitel metodolojiye uygun olarak gerçekleştirilen araştırmaların sayısı yadsınamayacak kadar çoktur. Bu duruma bakılarak nitel metodolojinin eğitim araştırmalarında gittikçe önem kazandığı olgusunu düşündürebilir.

Tablo 7

İncelenen Eğitim Araştırmalarının Yapıldığı Ülkeler Bazında Konu Alanlarına Göre Dağılımı

Ülke	Konu Alanı
ABD	Online Öğrenme
	Öğrenme Stilleri
	Yapılandırmacı Öğrenme
	Beyin Temelli Öğrenme
	Öğretim Tasarımı
	Öz- Düzenleme
	Motivasyon
	Program Değerlendirme
	Web Temelli Öğrenme
	E-Öğrenme
	Laboratuvar Temelli Öğrenme
	Çoklu Zeka Kuramı
	Yetişkin Eğitimi
	Aktif Öğrenme
	Deneyimsel Öğrenme
	Proje Temelli Öğrenme
	Öğretmen Eğitimi
	Problem Temelli Öğrenme
	Araştırma-Soruşturma Yoluyla Öğrenme
	Aktivite Kuramı
	Okuma-yazma ve Anlatım
	Öğrenme Stilleri
	Teknoloji Temelli Öğrenme

İngiltere	Öğretmen Eğitimi İşbirlikli Öğrenme Beyin Temelli Öğrenme Online Öğrenme
Kanada	Öğretim Tasarımı Okuma-yazma ve Anlatım Yapılandırmacı Öğrenme Öğretmen Eğitimi Bağlaşımcılık
Tayvan	Yapılandırmacı Öğrenme İnternet Temelli Öğrenme Okuma-yazma ve Anlatım Web Temelli Öğrenme Öğretim Tasarımı
Almanya	Motivasyon
Hollanda	Öğrenme Stilleri Öz-Düzenleme Program Değerlendirme
Motivasyon	Program Değerlendirme
Çin	Problem Temelli Öğrenme
Eleştirel Düşünme	
İsrail	Okul ve Okul Dışı Öğrenme
Yeni Zelanda	Beyin Temelli Öğrenme
Singapur	Teknoloji Temelli Öğrenme
Avustralya	Online Öğrenme Üstbiliş Okuma-Yazma ve Anlatım Öğretim Tasarımı Durumsal Öğrenme Beyin Temelli Öğrenme Araştırma Teknikleri Eğitim Psikolojisi
Malezya	Problem Temelli Öğrenme
Web Temelli Öğrenme	Bilgisayar Destekli Öğretim
İspanya	Dijital Öğrenme
Kore	Web Temelli Öğrenme Öğretim Tasarımı
Belçika	Yapılandırmacı Öğrenme E-öğrenme Öz-Düzenleme
KKTC	Yapılandırmacı Öğrenme
Japonya	Bilgisayar Destekli Öğretim
Brezilya	Web Temelli Öğrenme
Meksika	Bilgisayar Destekli Öğretim Kuveyt
Doğrudan Öğretim	

Tablo 7’ye bakıldığında, 22 ülkede çalışılan eğitim araştırmaları, 30 farklı konu alanında kategorize edilmiştir. Kanada, Hollanda, Almanya, Kuveyt ve Çin dışındaki ülkelerde teknoloji odaklı öğrenme alanında çalışıldığı görülmektedir.

Tablo 8

İncelenen Eğitim Araştırmalarının Konularının Nicel Dağılımı

Konu Alanı	Araştırmalarda Konuların İşlenme Sayısı
Online Öğrenme	6
Web-Temelli Öğrenme	7
İnternet-Temelli Öğrenme	1
E-öğrenme	2
Bilgisayar Destekli Öğretim	3
Dijital Öğrenme	1
Teknoloji Temelli Öğrenme	2
Teknoloji Odaklı Öğrenme	22
Öğrenme Stilleri	3
Öz-Düzenleme Motivasyon	3
Öğrenmede Stil ve Beceri Geliştirme	3
Yapılandırmacı Öğrenme	9
Beyin Temelli Öğrenme	10
Problem Temelli Öğrenme	4
Laboratuar Temelli Öğrenme	4
Aktif Öğrenme	1
Deneyimsel Öğrenme	1
Proje Temelli Öğrenme	1
Durumsal Öğrenme	1
İşbirlikli Öğrenme	1
Çoklu Zeka Temelli Öğrenme	1
Bağlaşımçı Öğrenme	1
Araştırma-Soruşturma Yoluyla Öğrenme	1
Aktivite Kuramı	1
Doğrudan Öğretim	1
Kuram ve Yöntem Odaklı Öğrenme	29
Öğretmen Eğitimi	1
Okuma-Yazma ve Anlatım	2
Eğitim Psikolojisi	4
Araştırma Teknikleri	1
Öğretim Tasarımı	1
Program Değerlendirme	5
Diğer	3

Tablo 8’e bakıldığında incelemeye alınan tüm araştırmalar, dört temelde toplanmıştır. Tablo 8’den anlaşılacağı üzere, kuram ve yöntem odaklı öğrenme alanında daha çok

çalışılmakta, bunu takiben teknoloji odaklı öğrenme alanı gelmektedir. Yapılandırmacı öğrenme alanı en çok çalışılan konu olduğu görülürken, bunu takiben web temelli, online öğrenme ve okuma-yazma, anlatım ile beyin temelli öğrenme konuları da daha çok çalışılmaktadır. Eğitim uygulamalarının temeli olan kuram ve yöntem alanındaki araştırmaların güncelliğini koruduğu, bilgi çağında teknoloji gelişiminin eğitime yansımalarıyla eğitim araştırmalarında teknoloji odaklı öğrenme alanına verilen önemin arttığı düşünülebilir.

Tablo 9

İncelenen Eğitim Araştırmalarında En Çok Çalışılan Konu Alanlarının Ele Alındığı Araştırmaların Yayınlandığı Dergi Listesi

Konu alanı	Dergi Adı
Yapılandırmacı Öğrenme	Teacher Education Quarterly
	TechTrends
	Educational Technology & Society
	Instructional Science
	The Constructivist
	Journal of Early Childhood Teacher Education
Web Temelli Öğrenme	Internet and Higher Education
	International Education Journal
	Technology, Pedagogy and Education
	Journal of Research on Technology in Education
	Instructional Science
	British Journal of Educational Technology
Online Öğrenme	Computer & Education
	Electronic Journal of E-learning
	Journal of Interactive Online Learning
	The Quarterly Review of Distance Education
	Journal of Distance Education
Okuma-Yazma, Anlatım	The International Journal of Organisations, Communities and Nations
	Educational Research
	Journal of Research on Technology in Education
	Instructional Science
Beyin Temelli Öğrenme	Curriculum Inquiry
	International Education Journal
	Education
	Educational Philosophy and Theory
	Higher Educational Research & Development
	Westminister Studies in Education

Tablo 9’da belirlenen konudaki araştırmaların aynı dergide yayınlanması durumunda, dergi adına ikinci kez yer verilmemiştir.

Tablo 9 incelendiğinde okuma-yazma, anlatım ve beyin temelli öğrenme ile yapılandırmacı öğrenme konularının farklı konu alanlarına sahip genel olarak eğitim bilimleri

ile ilgili dergilerde, online öğrenme, web temelli öğrenme konularının ise eğitim teknolojileri alanıyla doğrudan ilgili dergilerde yer bulduğu görülmektedir.

Tablo 10

İncelenen Eğitim Araştırmalarının Yayınlanma Sayısına Göre En Çok Araştırma Yayınlayan İlk Beş Ülkenin Araştırmayı Yapan Üniversitelerine Göre Dağılımı

Ülke	Yayınlanma Sayısı	Üniversite
ABD	23	Tennessee University
		Missouri State University
		University of Central Arkansas
		University of Saskat Chewan
		Oakland University
		Old Dominion University
		Wayne State University
		University of Georgia
		University of Oklahoma
		University of Iowa
		Texas Technology University
		Western Governors University
		Cameron University
		Seattle Pacific University
		Indiana University
		Uni. of Houston-Clear Lake
Rutgers University		
Uni. of Missouri-Kansas City		
North Carolina A&T State Uni.		
City Uni. of NewYork		
Ülke	Yayınlanma Sayısı	Üniversite
İngiltere	8	University of Manchester
		University of Birmingham
		University of Canterbury
		Cambridge University
		University of London
		Oxford Brookes Uni.
		University of Leincester
		University of Glamorgan
Kanada	6	University of Ontorio
		Institute of Technology
Tayvan	5	Concordia University
		McGill University
		University of Wales
		University of Alberta
		University of Toronto
		Chia Nan University
		Meiho Institute of Technology
National Taiwan Normal Uni.		
Hollanda	5	National Sun Yat-Sen Uni.
		Leiden University
Utrecht University		

Tablo 10’da tekrar eden üniversite isimlerine ikinci kez yer verilmemiş, birden fazla üniversitede gerçekleştirilen araştırmalar için yayında yer verilen tüm üniversite adları tabloda sunulmuştur. Hollanda dışındaki diğer ülkelerde, araştırma yapılan üniversitelerin çeşitlendiği görülmektedir.

Tablo 11

İncelenen Eğitim Araştırmalarının Veri Toplama Biçimlerine Göre Dağılımı

Veri toplama biçimi	Sayı
Ölçek	15
Başarı Testi	12
Gözlem	6
Anket	16
Görüşme	17
İçerik Analizi veya Belgesel	13
Tarama	
Toplam	69

Tablo 11 incelendiğinde, en çok kullanılan veri toplama biçimi görüşme biçimi olduğu görülürken, anket ve ölçek biçimlerine de diğerlerine oranla daha sık yer verildiği görülmektedir. İncelenen eğitim araştırmaları, daha çok deneysel ve tarama yöntemli olduğundan veri toplama biçimleri de yöntemlere göre farklılaşarak kullanım sıklıkları değişmiştir.

Tablo 12

İncelenen Eğitim Araştırmalarının Veri Analiz Biçimlerine Göre Dağılımı

Veri analiz biçimi	Sayı
Betimsel	6
Betimsel ve yordamsal	33
İstatistik kullanmayan	30
Toplam	69

Tablo 12’ye bakıldığında, incelenen araştırmalarda daha çok betimsel ve yordamsal analizlerin bir arada kullanıldığı görülmektedir. İncelemeye alınan araştırmalarda tarama modeli bazı araştırmalarda kullanılmış olan sadece betimsel araştırmaların sayısının oldukça az olduğu görülmektedir. Nitel ve derleme çalışmaları, istatistik kullanılmayan araştırmalar olarak kodlanmıştır.

4. Sonuç, Tartışma ve Öneriler

Problemin hissedilmesiyle başlayan bilimsel araştırma süreci; problemin tanımlanması, araştırma amacının, öneminin, sayıltı ve sınırlılıklarının belirlenmesi basamaklarının ardından, araştırma yöntemi, uygun örneklemin seçimi, seçilen veri toplama teknikleriyle verilerin çözümlenmesi basamaklarının sistemli bir biçimde işlemesiyle gerçekleşir. Eğitim araştırmaları, söz konusu basamakların eğitim alanında uygulanmasıyla gerçekleştirilir.

Son yıllarda yapılan eğitim araştırmalarının takibinin yeni araştırmalara ışık tutacağı kuşkusuzdur. Bu amaçla elektronik veri tabanlarındaki uluslararası dergilerden elde edilen yurtdışı araştırmaları incelemeye alınmıştır. İncelenen araştırmalarda daha çok yükseköğretimdeki öğrenciler üzerine çalışıldığı, okulöncesine ilişkin araştırma sayısının yok denecek kadar az olduğu görülmüştür. Yönetici ve velilere yönelik araştırma görülememiştir. İncelenen araştırmalar, en çok yükseköğretim yaş dönemini örneklemelerine almışlardır. Buna karşın okul öncesi ile ilgili incelenen araştırma oranı oldukça düşüktür. Araştırmaların daha çok erkek araştırmacılar tarafından, iki yazarlı olarak yayınlanması dikkati çekmiştir. Araştırmaların önemli bir farkla en çok Amerika Birleşik Devletleri'nce gerçekleştirildiği belirlenmiştir. Bunu İngiltere takip etmektedir. Hollanda, Tayvan ve Kanada bu sırayı takip etmektedir.

İncelenen araştırmalarda daha çok nicel metodolojinin benimsendiği fakat nitel metodolojiye olan ilginin de az olmadığı görülmüştür. Daha çok betimsel ve yordamsal analizlerin kullanımı tercih edilmiştir. Selçuk ve diğerleri (2014) de eğitim bilimleri alanında makale içerik analizi yaptıkları çalışmalarında, incelenen araştırmalarda daha çok nicel ve betimsel taramaların yapıldığını ifade ederek bu çalışmada ulaşılan sonuçları destekler. Benzer biçimde Arık ve Türkmen (2009) ile Erdem (2011) de betimsel araştırma eğiliminin daha sık görüldüğünü belirtir.

Çalışmada yirmi iki ülkede otuz farklı konu alanının çalışıldığı; bu bağlamda Kanada, Hollanda, Almanya, Kuveyt ve Çin dışındaki ülkelerde, araştırmalarda işlenen ikinci sıradaki en çok konu alanı olan 'teknoloji odaklı öğrenme' alanında çalışıldığı tespit edilmiştir. Benzer biçimde Arık ve Türkmen (2009) de çalışmalarında inceledikleri eğitim bilimleri araştırmalarının en çok 'eğitim teknolojisi' konu alanında olduğunu vurgular.

Konu alanındaki ilk sırayı, 'kuram ve yöntem odaklı öğrenme'ler almıştır. Günümüzde ülkemizde kullanılan eğitim programının da odaklandığı 'yapılandırma öğrenme' konusunun en çok yer verilen konu olduğu görülmüştür. Hollanda dışındaki diğer ülkelerde, araştırma

yapılan üniversitelerin çeşitlendiği belirlenmiştir. En çok kullanılan veri toplama biçiminin görüşme biçimi olduğu görülürken, anket ve ölçek biçimlerine de diğerlerine oranla daha sık yer verildiği tespit edilmiştir. Göktaş ve diğerleri (2012) de çalışmalarında ulaştıkları anket ve algı, tutum ve yetenek ölçen testlerin daha çok kullanıldığı sonucuyla, bu sonucu destekler.

Son olarak, bu çalışmada incelenen araştırmalarda daha çok betimsel ve yordamsal analizlerin bir arada kullanıldığı görülmektedir. Selçuk ve diğerleri (2014) de eğitim bilimleri araştırmalarında betimsel analizlerin daha çok kullanıldığını belirterek benzer sonuca ulaşmışlardır.

Ek olarak Ozan ve Köse'nin (2014) ulaştığı sonuçlara göre eğitim bilimlerine ilişkin makalelerin büyük çoğunluğunun tek ya da iki yazarlı olduğu, nicel çalışmalar olduğu, betimsel tarama türünde olduğu, makalelerde çoğunlukla anket ya da likert tipi ölçeklerin kullanıldığı ayrıca incelenen makalelerin yarısından fazlasının öğrenme, öğretme, öğrenci-öğretmen özellikleri, öğretmen yetiştirme ve program değerlendirme konu alanlarında yapıldığı sonuçları da bu araştırmada ulaşılan sonuçları destekler niteliktedir. Benzer biçimde Varışoğlu, Şahin ve Göktaş'ın (2013) Türkçe eğitimi araştırmalarına ilişkin ulaştığı bulgulara göre ise araştırma yöntemi açısından tarama modelindeki çalışmaların yoğun olduğu, daha çok nicel araştırma yönteminin tercih edildiği, verilerin toplanmasında en çok doküman ve anket kullanıldığı, verileri çözümlemede ise betimsel analize çok başvurulduğu görülmüştür. Ayrıca yine Göktaş ve diğerleri'nin (2012) eğitim bilimlerinin bir alt bilim dalı olan eğitim teknolojileri araştırmalarındaki eğilimleri inceledikleri çalışmalarında araştırmalarda nicel yöntemlere, daha çok taramalara yer verilmiştir. Veri toplama aracı olarak anketler, analiz yöntemi olarak betimsel analiz daha çok kullanılmıştır.

Bu çalışmanın sonuçları doğrultusunda ülkemiz eğitim bilimleri araştırmacıları, yurtdışındaki makalelerde ele alınan konuları inceleyebilir, daha az bilgi sahibi oldukları konulara eğilebilir, en çok ele alınan konularda araştırmalar planlayabilirler. Yurtdışında eğitim bilimlerine ilişkin yayın yapan yabancı dergiler hakkında fikir sahibi olabilir, yayınları için bu dergileri dikkate alabilirler. Yurtdışında doktora sonrası araştırma yapmayı ya da misafir öğretim üyesi olarak yer almayı düşünen araştırmacılar, bu çalışmanın sonucunda ortaya konan eğitim bilimleri alanında yayınlar çıkaran üniversiteler hakkında bilgi sahibi olabilirler. Ülkemiz eğitim bilimleri araştırmacılarının, akademik alandaki performansını artırmak adına, yurtdışı kaynaklı akademik dergilerde yayınlanan araştırma eğilimleri, eğitim bilimleri alanına

ilişkin daha geniş kapsamda ya da eğitim bilimlerinin alt alanlarında derinsel biçimde ele alınarak incelenebilir.

Kaynakça

- Arık, R. S. ve Türkmen, M. (2009). Eğitim bilimleri alanında yayımlanan bilimsel dergilerde yer alan makalelerin incelenmesi. <http://oc.eab.org.tr/egtconf/pdfkitap/pdf/488.pdf>
Erişim tarihi: 1.09. 2018.
- Babbie, E. (1989). *The practice of social research*. California: Wadsworth Pub.Co.
- Balcı, A. (1995) *Sosyal bilimlerde araştırma: Yöntem, teknik ve ilkeler*. Ankara: Bilgisayar-Yayıncılık San. Tic. Ltd. Şti.
- Baloğlu, B. (1997). *Sosyal bilimlerde araştırma yöntemi*. İstanbul: Der Yayınevi.
- Baş, T. (2005). *Anket: Nasıl hazırlanır, uygulanır, değerlendirilir?* Ankara: Seçkin Yayınları.
- Ekiz, D. (2003). *Eğitimde araştırma yöntem ve metodlarına giriş: Nitel, nicel ve eleştirel kuram metodolojileri*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Erdem, D. (2011). Türkiye’de 2005–2006 yılları arasında yayımlanan eğitim bilimleri dergilerindeki makalelerin bazı özellikler açısından incelenmesi: Betimsel bir analiz. *Eğitimde ve Psikolojide Ölçme ve Değerlendirme Dergisi*, 2 (1), 140-147.
- Göktaş, Y. Hasaңebi, F. Varışoğlu, B. Akçay, A. Bayrak, N. Baran, M., ve Sözbilir, M. (2012). Trends in Educational Research in Turkey: A Content Analysis. *Educational Sciences: Theory & Practice*, 12(1), 455-459.
- Göktaş, Y., Küçük, S., Aydemir, M., Telli, E., Arpacık, Ö., Yıldırım, G. ve Reisoğlu, İ. (2012). Türkiye’de eğitim teknolojileri araştırmalarındaki eğilimler: 2000-2009 dönemi makalelerinin içerik analizi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 12(1), 177-199.
- Gölbahar, Y. ve Alper, A. (2009). Öğretim teknolojileri alanında yapılan araştırmalar konusunda bir içerik analizi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 42(2), 93-111.
- Karasar, N. (2005). *Bilimsel araştırma yöntemi: Kavramlar, ilkeler, teknikler*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Kurtoğlu, M. ve Seferoğlu, S. S. (2013). Öğretmenlerin teknoloji kullanımı ile ilgili Türkiye kaynaklı dergilerde yayımlanmış makalelerin incelenmesi. *Journal of Instructional Technologies &Teacher Education*, 2(3), 1- 10.

- Madsen, D. (1991). *Successful dissertations and theses: A guide to graduate student research from proposal to completion*. New York: Jossey-Bass.
- Ozan, C. ve Köse. E. (2014). Eğitim programları ve öğretim alanındaki araştırma eğilimleri. *Sakarya University Journal of Education*, 4(1),116-136.
- Özdamar, K., Odabaşı, Y. ,Hoşcan, Y., Bir, A. A., Kırcaali-İftar, G., Özmen, A. ve Uzuner, Y. (1999). *Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Selçuk, Z., Kandemir, M., Palancı, M., ve DüNDAR, H. (2014). Eğitim ve Bilim dergisinde yayınlanan araştırmaların eğilimleri: İçerik analizi. *Eğitim ve Bilim*, 39 (173), 430-453.
- Tavşancıl, E. ve Aslan E. (2001). *İçerik analizi ve uygulama örnekleri*. Epsilon Yayınları: İstanbul.
- Tavukçuoğlu, C. (2002). *Bilimsel araştırma yöntemleri ve proje hazırlama ve değerlendirme klavuzu*. Ankara: KHO Basımevi.
- Tezbaşaran, A. (1996). *Likert tipi ölçek geliştirme klavuzu*. Ankara: Psikologlar Derneği Yayınları.
- Unesco (1970). *Development of educational research*. Paris: IEY Special Unit.
- Varışoğlu, B., Şahin, A. ve Göktaş, Y. (2013). Türkçe eğitimi araştırmalarında eğilimler. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 13(3), 1767-1781.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2006). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.